

ԱՆԱՀԻՏ ԱՐՆԱՌՈՒԴՅԱՆ

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ 2

II
ՄԱՍ

Անահիտ Արնաուդյան

Մարինե Մանուկյան

ՄԱՅՐԵՆԻ

II ՄԱՍ

Նկարիչ՝
Նաիրա Ահարոնյան

ՀՏԴ 373:811.19(075.3)
ԳՄԴ 81.51գ72
Ա 919

*Երաշխավորված է ՀՀ կրթության, գիտության,
մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից*

Արնատոլյան Անահիտ, Մանուկյան Մարինե

Ա 919 Մայրենի 2: Դասագիրք 2-րդ դասարանի համար /
Ա. Արնատոլյան, Մ. Մանուկյան.- Եր.: Էդիթ Պրինտ, 2023.
Մաս 2.- 96 էջ:

ՀՏԴ 373:811.19(075.3)
ԳՄԴ 81.51գ72

ISBN 978-9939-75-974-6

© Անահիտ Արնատոլյան, Մարինե Մանուկյան, 2023

© ՀՀ ԿԳՄՄՆ, 2023

© Էդիթ Պրինտ, 2023

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

Կարդում եմ, խոսում եմ, ուսումնասիրում եմ, դիտարկում եմ, վերլուծում, հասկանում եմ, առաջարկում եմ, ներկայացնում եմ, եզրակացություններ եմ անում, հիմնավորում եմ, ինձ ստուգում և գնահատում եմ:

Գրում եմ, գծում, նկարում եմ, մոդելավորում եմ, վերլուծում եմ, առաջադրանքներ եմ կազմում, մտքերս եմ գրանցում, տվյալներ եմ հավաքում, եզրակացություններ եմ անում, ինձ ստուգում, գնահատում եմ, ներկայացնում եմ...

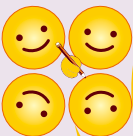
Խոսում եմք, լսում եմք, մտքեր եմք փոխանակում, կարդում եմք, ուսումնասիրում եմք, դիտարկում եմք, հասկանում եմք, վերլուծում եմք, քննարկում եմք, համեմատում եմք, գաղափարներ եմք փոխանակում, կարծիքներ եմք բարձրաձայնում, քննարկում, հիմնավորում, փաստարկներ եմք բերում, իրար ստուգում եմք, գնահատում եմք, ներկայացնում եմք...

Գրում եմք, գծագրում, նկարում, մոդելավորում եմք, դիտարկումներ և գրանցումներ եմք անում, հասկանում եմք, վերլուծում եմք, առաջադրանքներ եմք կազմում, տվյալներ եմք հավաքում, վերլուծում, եզրակացություններ եմք անում և գրանցում, ստեղծագործում եմք, իրար ստուգում և գնահատում եմք, ներկայացնում եմք...

Փոքր (3-4) կամ մեծ խմբով (ամբողջ դասարանով) աշխատում եմք դասասենյակում կամ դասասենյակից դուրս, կարդում եմք, գրում եմք, պատկերավորում, մոդելավորում եմք, դիտարկումներ և գրանցումներ եմք անում, հասկանում եմք, վերլուծում եմք, առաջադրանքներ եմք կազմում, տվյալներ եմք հավաքում ու վերլուծում, եզրակացություն եմք անում և գրանցում, ստեղծագործում եմք, ներկայացնում եմք, իրար ստուգում և գնահատում եմք...

Մուտքի
խոսք

Եկե՛ք՝ տանենա՛մ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԽՃԱՆԿԱՐ

Հայկական լեռնաշխարհի բարձրաբերձ լեռների գրկում է գտնվում Հայաստանը: Այն աչքի է ընկնում իր պայծառ արևով, կապույտ երկնքով, ինքնատիպ բնությամբ:

Հայաստանում հասունանում են արևահամ մրգեր՝ խաղող, ծիրան, նուռ ու դեղձ:

Հայկական լեռնաշխարհի բուն բնակիչները հայերն են՝ աշխարհի հնագույն ժողովուրդներից մեկը:

Բազմաթիվ ջրվեժներ կան մեր երկրում, որոնցից ամենաբարձրը Ջերմուկի ջրվեժն է՝ Ջերմուկ քաղաքում:

Այս ջրվեժը սկիզբ է առնում բազմաթիվ աղբյուրներից և մոտ 60 մ բարձրությունից երեք գմբեթաձև դարավանդներից թափվում է Արփա գետը:

Հայաստանի Հանրապետության ամենամեծ լիճը Սևանն է: Այն աշխարհի քաղցրահամ

ջուր ունեցող լճերից է: Սևանա լիճ են թափվում քսանութ գետ ու գետակ, բայց նրանից սկիզբ է առնում միայն Հրազդան գետը, որի ջրերով ոռոգում են Արարատյան դաշտի այգիներն ու բանջարանոցները: Լիճը հայտնի է իր իշխան ձկով:

Խոսքովի անտառը մի հսկա արգելոց է, որտեղ աճում են

բույսերի և ծառերի բազմաթիվ տեսակներ: Այդ ծառերից ամեն մեկը մարդու նման իր բնավորությունն ունի, իր սիրած եղանակն ու բնակության վայրը:

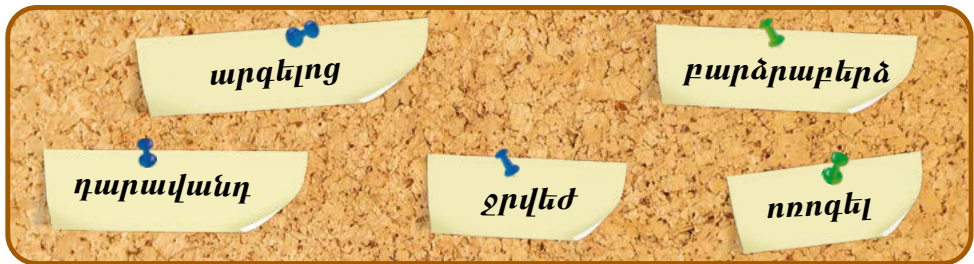
Դրանցից շատերը գրանցված են «Կարմիր գրքում»:

Արագածը Հայաստանի ամենաբարձր լեռն է: Գագաթն ունի չորս սուր կատար: Այդ պատճառով էլ այն անվանում են քառագագաթ: Արագածի լանջերից բխում են հարյուրավոր սառնորակ աղբյուրներ: Լեռան վրա գոյացել են գեղատեսիլ լճեր:

Հայաստանի մայրաքաղաքը Երևանն է: Այն կառուցել է Արգիշտի արքան և կոչել է Էրեբունի: Մինչև հիմա էլ պահպանվել են Էրեբունի ամրոցի մնացորդները:

1. Պատմիր՝ ինչ իմացար Հայաստանի մասին:
2. Պարզիր՝ ինչու են Հայաստանի մրգերն անվանում արևահամ:
3. Ինչ գիտես «Կարմիր գրքի» մասին:
4. Փորձիր բացատրել, թե ինչու է գիրքն այդպես վերնագրված:

5. Ընդգծված բառերի փոխարեն գրիր իմաստով մոտ այլ բառեր.

պայծառ արև, կապույտ երկինք, արևահամ միրգ, բազմաթիվ ծառեր:

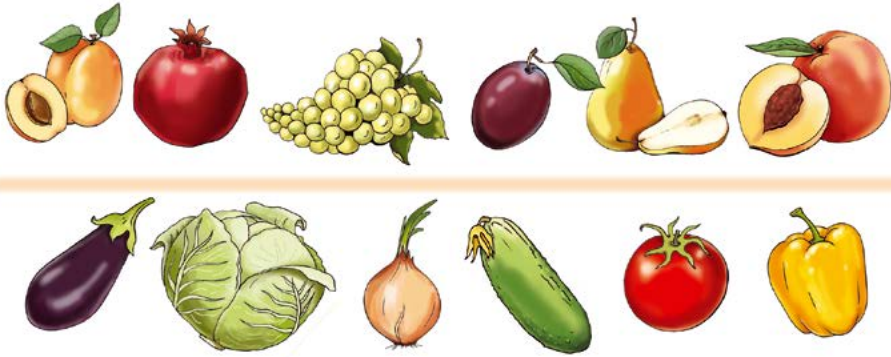
6. Օգտվելով տեքստերից՝ լրացրո՛ւ.
•այաստան, •երմուկ, •ևան, •րևան, •րեբունի, •րազդան, •րազած, •րգիշտի:

Բացատրիր, թե ինչ նկատեցիր լրացնելիս:

7. Բառերի շարքերն ավելացրո՛ւ այն անուններով, որոնք դու գիտես:

8. Պատկերված բանջարեղենի և մրգերի անուններն այբբենական կարգով գրի՛ր առանձին սյունակներում:

9. Քննարկե՛ք, պատրաստե՛ք տեղեկություն և ներկայացրե՛ք, թե Հայաստանի որ տեսարժան վայրում եք եղել.

- * նշե՛ք վայրի անվանումը,
- * ե՛րբ և ո՛ւմ հետ եք եղել այնտեղ,
- * ինչո՞ւ եք այն տեսարժան համարում,
- * ինչ հետաքրքիր տեղեկություն ունե՞ք դրա մասին,
- * ինչն ամենից շատ ձեզ դուր եկավ այնտեղ:

ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱ

10. Որոշե՛ք, պլանավորե՛ք, նախագծե՛ք, կազմակերպե՛ք, իրականացրե՛ք:

- * Բոլորդ միասին որոշե՛ք՝
 - էքսկուրսիայի վայրը,
 - նպատակն ու հիմնական անելիքները,
 - օրը, ժամը, տևողությունը:
- * Ըստ էքսկուրսիայի նպատակի՝ դասարանը բաժանե՛ք «մասնագիտական» խմբերի, օրինակ՝
 - գրոսավարներ
 - լրագրողներ
 - խաղավարներ
 - բնագետներ
 - բնապահպաններ
 - տնտեսավարներ
- * «Մասնագիտական» խմբերից յուրաքանչյուրը սահմանված ժամանակահատվածում պատրաստի և քննարկման ներկայացնի իրենց գործողությունների պլանը:

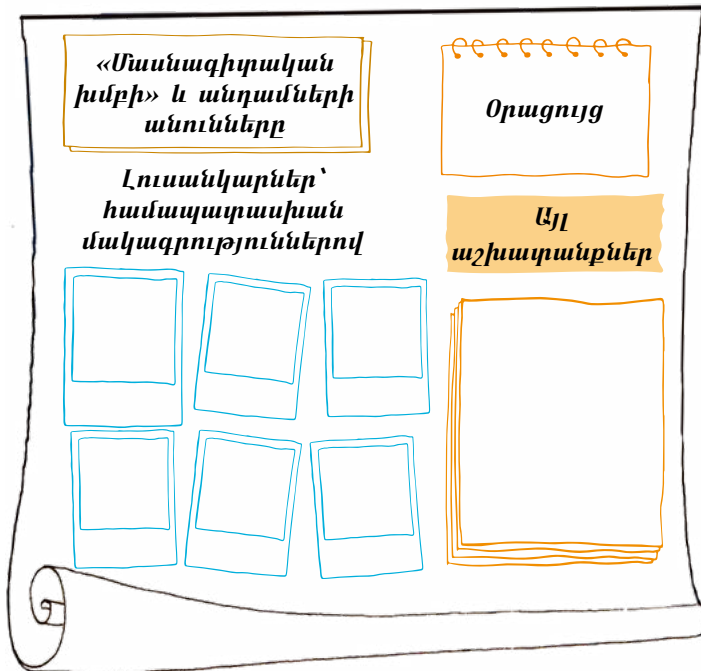

11. Էքսկուրսիայի ավարտից հետո պատրաստե՛ք և ներկայացրե՛ք «մասնագիտական խմբերի» զեկույցները:

Օրինակ՝

- * դասարանական թերթի հրապարակում «լրագրողների» կողմից,
- * տեսահոլովակներ «զբոսավարների», «խաղավարների», կամ այլ խմբերի կողմից,
- * լուսանկարների շարքի, ալբոմների, պաստառների պատրաստում և ցուցադրություն,
- * գրավոր շարադրանք անհատական տպավորությունների մասին՝ էքսկուրսիայի յուրաքանչյուր մասնակցի կողմից:

Մի պարզ հուշում ցուցադրությունների համար՝

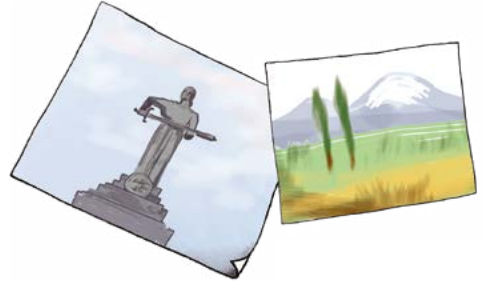

Հեքիաթային
ճամփորդություն

ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Մուրեն Մուրադյան

Իմ հայրենիքն իմ մայրիկն է,
 Իմ տունն է ու իմ հայրիկն է,
 Իմ փողոցն է, իմ դպրոցն է,
 Իմ բակն է, իմ ծաղկանոցն է:
 Իմ հայրենիքն իմ տատիկն է,
 Հեքիաթասաց իմ պապիկն է,
 Իմ արջուկն է, իմ ջութակն է:
 Իմ փայտե ձին, իմ թութակն է:

Իմ հայրենիքն իմ սահնակն է,
 Իմ խաղընկեր, ժիր Սահակն է,
 Երկինք հասնող բարդի ծառն է,
 Միշտ ձյունապատ Մասիս սարն է:
 Իմ հայրենիքն իմ Սևանն է,
 Զվարթնոցն ու Երևանն է,
 Հեքիաթներն են Թումանյանի,
 Հրաշքները՝ Հայաստանի:

1. Ըստ բանաստեղծության՝ ներկայացրո՛ւ ինչ է հայրենիքը:
2. Շարունակիր միտքը. «Իմ հայրենիքն իմ.....»:
3. Գիտե՞ս, թե ինչու է մեր ժողովուրդը կոչվում հայ, իսկ մեր հայրենիքը՝ Հայաստան:
4. Բանաստեղծության մեջ **Սահակ, Թումանյան** բառերը գրված են մեծատառով: Ինչո՞ւ, ի՞նչ բառեր են դրանք:

5. Գրիր քո անունն ու ազգանունը:
6. Գրիր դասընկերներիդ այն անուններն ու ազգանունները, որոնք սկսվում են քո անվան կամ ազգանվան առաջին տառով:
7. Հաշվիր և գրիր, թե քանի հնչյուն և քանի տառ կա նշված բառերի մեջ.

Սևան, Երևան, հայրենիք:

8. Անվանիր Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանշանները:

«Ղրղզ»

«Գինանշան»

«Կեփական օրհներգ»

9. Պատասխանելով հարցերին՝ կազմիր քո «անձնագիրը».
- * Ի՞նչ է քո անունը
 - * Ի՞նչ է քո ազգանունը
 - * Դ՞րն է քո հայրենիքը
 - * որտե՞ղ ես դու ծնվել
 - * Դ՞րն է քո ծննդյան օրը
 - * որտե՞ղ ես դու ապրում (*հասցեն*).....

10. Համեմատե՛ք այս երկու բնակավայրերը և ներկայացրե՛ք.

- * ինչե՛ր են պատկերված նկարներում,
- * ինչո՞վ են նման և տարբեր այս բնակավայրերը,
- * համեմատե՛ք այն բնակավայրի հետ, որտեղ դուք եք ապրում:

11. Նկարիր այն տունն ու փողոցը, որտեղ դու ապրում ես:

12. Ներկայացրո՛ւ՝ օգտվելով բառերի հետևյալ շարքերից.

- * **փուն, շենք, հարկ, մուտք**
- * **պարտեզ, այգի, բակ**
- * **խանութ, դեղատուն, շուկա**
- * **դիմաց, հետևում, առջևում, միջև, կողքին, մոտ, հեռու:**

Օրինակ՝ **Տան դիմաց մի մեծ ծաղկանոց կա:**

13. Խմբի բոլոր անդամների առաջարկների հիման վրա պատրաստե՛ք ձեր սիրելի մուլտիերոսներից մեկի տան մանրակերտը:

- * Գրառե՛ք գործողությունների քայլաշարը:

Հուշում՝ կարող եք օգտագործել.

- * կավ, խմոր, ծեփոն,
- * տարբեր բնական նյութեր՝ սերմեր, կոներ, չորացած բույսեր, քարեր,
- * վնասված իրերի, խաղալիքների մասեր:

ԱՆՈՒՇ ԱՆՈՒՆՆԵՐ

Յուրի Սահակյան

Մայրիկն անուշ անուն է,
Մայրենին՝ էլ ավելի:
Հայրիկն անուշ անուն է,
Հայրենին՝ էլ ավելի:

Անուններն այդ անուշ
Մեզ հետ աճում, բարձրանում,
Քաղցրանում են օրեցօր
Ավելի ու ավելի:

օրեցօր

հայրենի

1. Ինչ կապ ես տեսնում բառերի հետևյալ զույգերի միջև.
մայր - մայրենի, հայր - հայրենի:
2. **Անուշ** բառին իմաստով մոտ բառ է քաղցր բառը:
Համեմատիր տրված նախադասությունները.

Մայրիկն անուշ անուն է:

Մայրիկը քաղցր անուն է:

3. Բացատրիր հետևյալ բառակապակցությունները.
անուշ քուն, անուշ բալիկ, քաղցր ձայն, քաղցր խոսք:

4. Կազմիր և գրիր բառակապակցություններ՝ այս անուններն ավելի անուշ դարձնելու համար.

մայրիկ, հայրիկ, փափիկ, պապիկ, հայրենիք:

5. Գրիր հետևյալ բառերին իմաստով մոտ բառեր.

սիրուն, ուրախ, սպիտակ, զվարթ:

6. Լրացրո՛ւ բաց թողած տառերը.

□րև, գար□ն, արծ□վ, □նփանիք, ընկ□ր:

7. Տրված բառերը խմբավորիր՝ ըստ «համերի» և բացատրիր, թե ինչու ես այդպես կարծում:

բարև, կիպրոն, լեզու, ծիրան, դեղ, պղպեղ, ժպիտ, խոսք

բաղք

թթու

դառը

կծու

8. Քննարկե՛ք և ներկայացրե՛ք, թե ինչ են պատմում այս նկարները մեր հայրենիքի մասին:

9. Գրի՛ր ընտանիքիդ անդամների անուններն ու ազգանունները:

10. Բացատրի՛ր նմանություններն ու տարբերությունները:

11. Շարունակի՛ր հայկական անունների այս շարքը.

Հայկ, Գայանե, Անուշ, Արմեն...

12. Գրե՛ք կենդանիների ու նրանց ծագերի անունները:

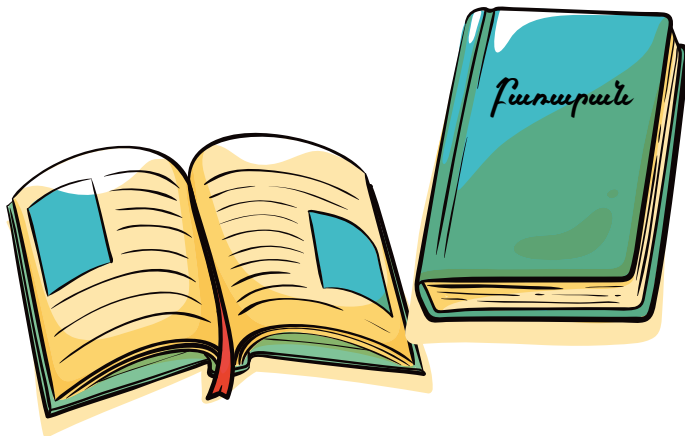
13. Գրե՛ք, թե ինչ է կոչվում այս կենդանիների խումբը՝ «ընտանիքը».

- * գայլերի խումբը կոչվում է ոհմակ,
- * թռչունների խումբը...
- * ոչխարների խումբը...
- * ձիերի խումբը...
- * խոզերի խումբը...
- * կովերի խումբը...

14. Պատրաստե՛ք ձեր դասարանի անձնանունների բառարանը.

- * յուրաքանչյուրդ պարզե՛ք ձեր անվան ծագման պատմությունը,
- * ներկայացրե՛ք դասարանին,
- * հավաքե՛ք այդ տեղեկությունը,
- * դասավորե՛ք ձեր անուններն այբբենական կարգով,
- * կից գրե՛ք յուրաքանչյուրիդ անվան բացատրությունը:

Բառարան

ՔՈ ՏՈՒՆԸ

Հիպարիպ Սարգսյան

Ճուտը ասաց ճնճուկ մորը.

- Ձյուն է գալու, ցրտեց օրը:

Ուրիշների նման ինչո՞ւ

Տաք աշխարհ չենք մենք էլ թռչում:

- Ինչպե՞ս ասեմ,- տխրեց մայրը,

Լայն ու մեծ է այս աշխարհը.

Բայց սովոր է միշտ մեր ցեղը

Ապրել միայն ծնված տեղը:

Տանել ձմռան բուքն ու ձյունը

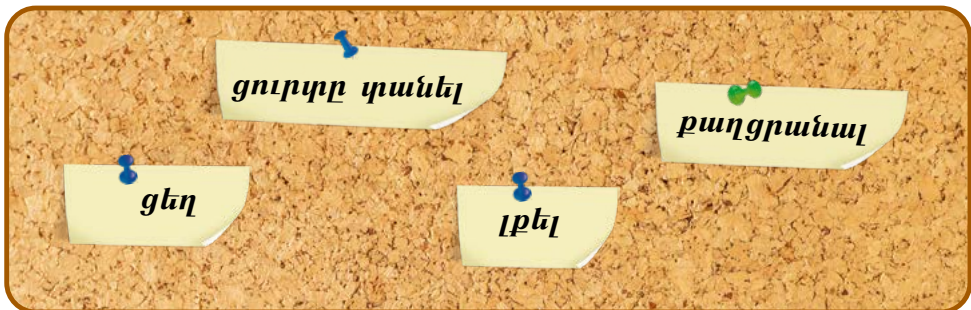
Բայց չլքել իր հին բույնը:

Դու փոքր ես դեռ, կմեծանաս,

Ասածներս կհասկանաս:

Երբ քո տանն ես ցուրտը տանում,

Տունն ավելի է քաղցրանում:

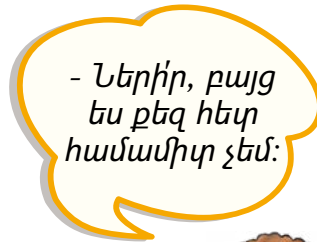
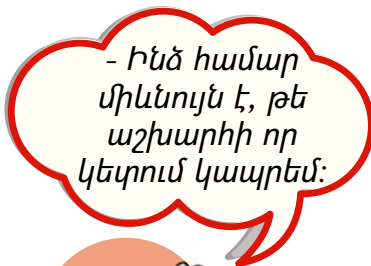

1. Ովքե՛ր են երկխոսության հերոսները:
2. Տարվա հր եղանակին է տեղի ունեցել այս պատմությունը:
3. Մեկնաբանի՛ր մայր ճնճղուկի պատասխանը:
4. Քո կարծիքով, երբ ճուտը մայր դառնա, նույն խորհուրդը կտա՞ իր ձագին:
5. «Տաք աշխարհ» չվող ի՞նչ թռչուններ գիտես:

6. Շարունակե՛ք երկխոսությունը՝

7. Տրված հատկանիշ ցույց տվող բառերի կողքին գրի՛ր առարկա ցույց տվող բառեր և կազմի՛ր բառակապակցություններ.

տաք, լայն, մեծ, հին:

8. Ամբողջացրո՛ւ նախադասությունները՝ աջ սյունակից ընտրելով գործողություն ցույց տվող համապատասխան բառը.

Օրը

թռչում է:

Ճնճղուկը

շենանում է:

Ձյունը.....

ցրտում է:

Տունը.....

գալիս է:

9. Հեռուստատեսությամբ հայտարարել են, որ քաղաքային շաբաթօրյակ է:

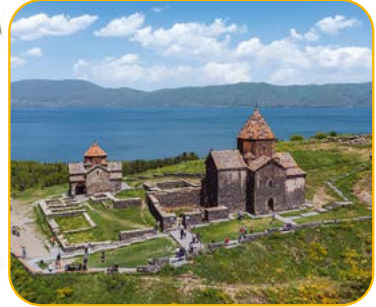
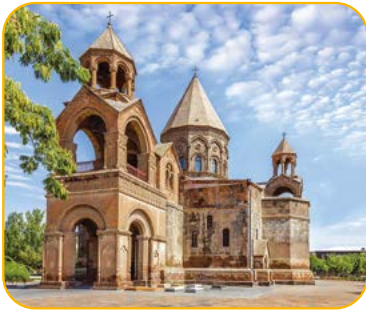

- * Ինչ աշխատանքներ կկազմակերպենք ձեր բնակավայրի շրջակայքը կամ բակը կարգի բերելու համար:
- * Մշակենք պլան և ներկայացրենք:

10. Պատրաստե՛ք գովազդ, որն աշխարհի տարբեր ծայրերից ձեր հասակակիցներին կբերի Հայաստան:

Հուշում՝

Օգտվե՛ք Հայաստանի խորհրդանիշ համարվող այս պատկերներից:

ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՅԸ ԵՎ ՀԱՅ ԳՐԵՐԻ ԳՅՈՒՏԸ

Հայոց այբուբենը ստեղծել է Մեսրոպ Մաշտոցը 405 թվականին:

Մեսրոպ Մաշտոցի ստեղծած այբուբենն ուներ 36 տառ: Այն սկսվում էր **ա** տառով և ավարտվում էր **ք** -ով:

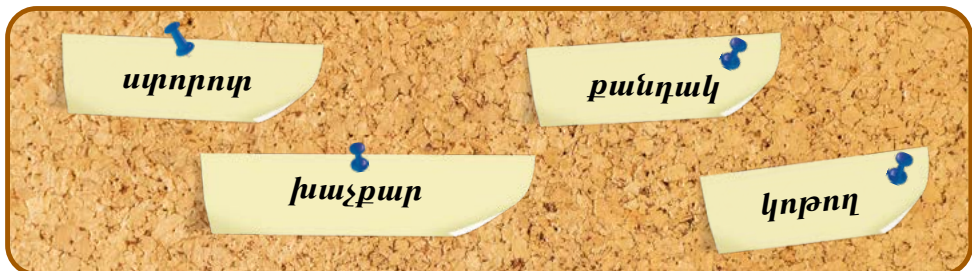
Ավելի ուշ ավելացան **օ** և **ֆ** տառերը:

Մաշտոցը Հայաստանում բացեց առաջին դպրոցները և ինքն էլ դասավանդեց: Այդ պատճառով նրան անվանում են հայերենի առաջին ուսուցիչ:

Հայոց այբուբենին նվիրված կոթող է կանգնեցված Օշականի ճանապարհին:

Հայոց տառերը քանդակվել են խաչքարերի տեսքով և տեղադրվել Օշական գյուղում, որտեղ էլ ամփոփված է Մեսրոպ Մաշտոցը:

Հալկական երեսունութ տառերի քանդակներ են տեղադրված Արագածոտնի մարզում՝ Արագածի ստորոտում:

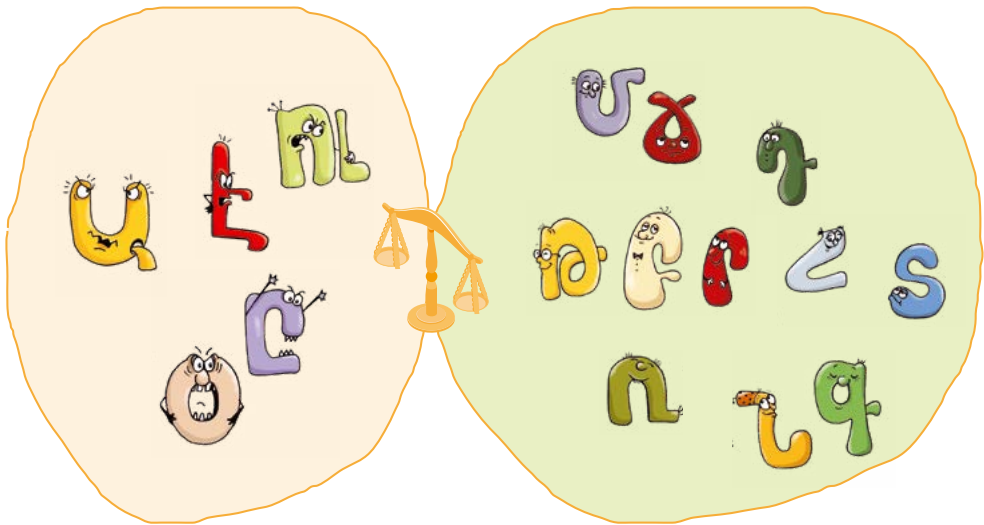
1. Ո՞վ է ստեղծել հայոց այբուբենը:
2. Երբևէ եղևի ես Օջականում: Պատմիր:

3. Առանձնացրո՞ւ և գրիր հայոց այբուբենի բաղաձայններն ու ձայնավորները:
4. Ի՞նչ գիտես **ե**, **ո** տառերի մասին: Գրիր այդ տառերով սկսվող բառեր:
5. Տրված բառերում ընդգծիր բաղաձայնները.
սուր, հոտավետ, գունավոր, խելացի, գեղեցիկ:
6. Գրիր վերոնշյալ բառերի հականիշները և դրանցով կազմիր բառակապակցություններ:

7. Վիճում էին ձայնավոր և բաղաձայն հնչյունները. ո՞վ է ավելի կարևոր:

- * Դարձե՛ք դատավոր և հաշտեցրե՛ք նրանց:
- * Հիմնավորե՛ք, թե որքան կարևոր է նրանցից յուրաքանչյուրը:

8. Հորինիր պատմություն այն մասին, թե ինչպես «օ, ֆ»- ն ուշացան հայոց այբուբենին նվիրված տոնից.

- * վերնագրի պատմությունդ,
- * պատկերի և ներկայացրու «Այբուբեն» քաղաքը:

9. Քննարկե՛ք և ներկայացրե՛ք տառերի և թվանշանների կարևորությունը.

- * Ինչ է տառը,
- * Ինչ է թվանշանը,
- * Ինչ նմանություններ և տարբերություններ կան տառերի և թվանշանների միջև:

10. Ստեղծե՛ք ձեր հեղինակային «Այբբենարան» ալբոմը:

Հուշում՝

Կարող եք յուրաքանչյուր տառին մեկական էջ տրամադրել: Կամ՝

- * ստեղծե՛ք տառերի ընտանիքներ,
- * դարձրե՛ք տառերին ընկերներ կամ գործընկերներ,
- * նկարե՛ք, ծեփե՛ք, քանդակե՛ք տառապատկերները,
- * ձևավորե՛ք, նկարագարե՛ք ալբոմը,
- * էջերում տեղադրե՛ք ձեր ստեղծագործությունների լուսանկարները:

ՆՅՈՒՏՈՆԻ ԹԻԿՆՈՅԸ

Աշխարհում ամենուրեք մարդիկ ձգտում էին որքան հնարավոր է շատ բան իմանալ տիեզերքի մասին, թափանցել նրա գաղտնիքների մեջ, գտնել մանկուց իրենց հետաքրքրող հարցերի պատասխանները՝ աստղերի ծագման մասին:

Մի տարի Լոնդոնում աշխարհի տարբեր կողմերից շատ աստղագետներ էին հավաքվել՝ ներկայացնելու իրենց կատարած աշխատանքները տիեզերքի ուսումնասիրության վերաբերյալ:

Բեմ է բարձրանում միջահասակ, լայնաթիկունք ու լայնաճակատ, խոհուն աչքերով, աշխույժ մի երիտասարդ: Նա զեկուցում է կարդում Արագած լեռան լանջին գտնվող Բյուրականի աստղադիտարանի ու այնտեղ կատարված նոր հայտնագործությունների մասին: Բոլորը հիացած լսում են նրան և զեկուցման ավարտից հետո հոտնկայս ծափահարում:

Այդ մարդն ականավոր գիտնական Վիկտոր Համբարձումյանն էր, որը պատիվ է ունեցել իր ուսերին կրելու մեծ աստղագետ, ֆիզիկոս Նյուտոնի թիկնոցը:

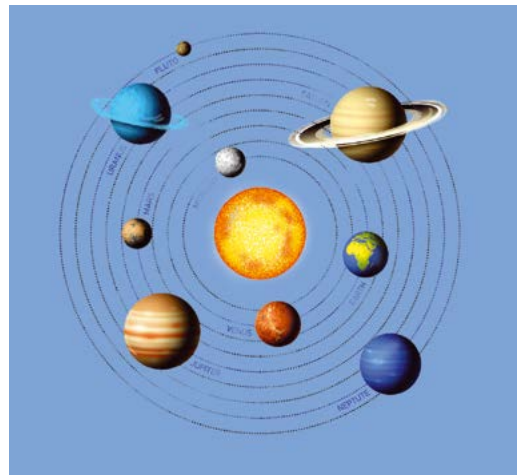

1. Ո՞վ է Վիկտոր Համբարձումյանը:
2. Ի՞նչ իմացար նրա մասին:
3. Ի՞նչ թիկնոցի մասին է խոսվում տեքստում: Այդ մասին հարցեր պատրաստիր մեծահասակների համար:
4. Ինչ՞եր կարելի է օրվա տարբեր ժամերին տեսնել երկնակամարում:

5. Քննարկե՛ք «տիեզերքի գաղտնիքներ» արտահայտությունը.

- * Ի՞նչ գիտեք տիեզերքի մասին,
- * Ի՞նչ գիտեք Երկիր մոլորակի մասին,
- * Նախապատրաստե՛ք տիեզերքի մասին հարցեր ձեր համադասարանցիների համար:

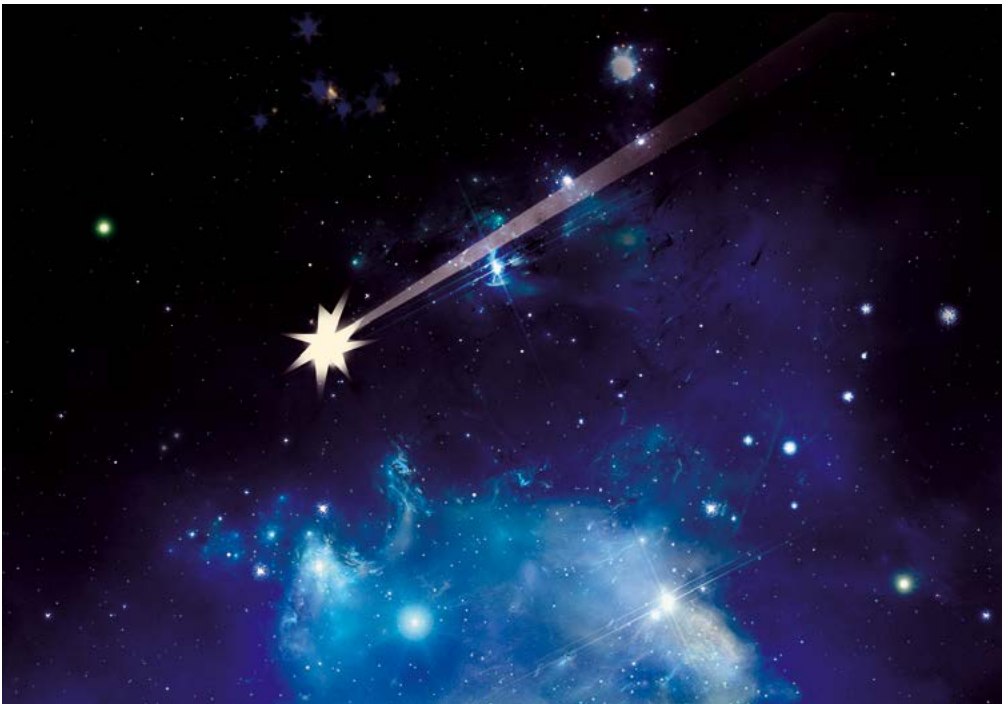

6. Կարդա՛ մոլորակների անվանումները, ապա դրանց հայկական անունները գրի՛ր այբբենական կարգով:

Արեգակի շուրջը, բացի Երկիր մոլորակից, պտտվում են աչքով տեսանելի հինգ մոլորակ՝ **Փայլածու** (Մերկուրի), **Լուսաբեր** (Վեներա), **Հրատ** (Մարս), **Երևակ** (Սատուրն), **Լուսնթագ** (Յուպիտեր), և աչքով անտեսանելի երեք մոլորակ՝ Ուրան, Նեպտուն և Պլուտոն:

7. Լսել ես՝ «տես, աստղ է ընկնում, ցանկություն պահի՛ր» արտահայտությունը:

* Գրի՛ր քեզ համար կարևոր մի ցանկություն:

8. Շարունակիր ըստ օրինակի.

ա)

զանգ	զանգել
լաց	
երգ	
ծիծաղ	
գիր	

բ) Աստղը փայլում է:

առարկա	գործողություն
աստղ	փայլել

գ) Պայծառ արևը ջերմացնում է:

առարկա	գործողություն	հատկանիշ
արև	ջերմացնել	պայծառ

9. Պատկերացրե՛ք, որ հայտնագործել ե՛նք մի նոր մոլորակ.

- * ստեղծե՛ք ձեր պատկերացրած մոլորակի մանրակերտը,
- * առաջարկե՛ք, քննարկե՛ք, որոշե՛ք մոլորակի անունը,
- * նկարագրե՛ք այդ նոր մոլորակի արտասովոր բնությունը,
- * ովքե՛ր ե՛ն բնակիչները,
- * մշակե՛ք ու գրե՛ք մոլորակի վրա ապրելու մի քանի արտասովոր կանոններ,
- * աշխատանքը ներկայացրե՛ք պատկերազարդ պաստառի միջոցով:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

1. Ինչ գիտեիր և ինչ նոր տեղեկություններ իմացար Հայաստանի մասին:
2. Պատկերացրո՛ւ հանդիպել ես օտարերկրացու. նշիր երեք կարևոր բան, որ կպատմես հայրենիքիդ մասին:
3. Կազմակերպե՛ք «Ես սիրում եմ իմ հայրենիքը» խորագրով կավճանկարչություն և ցուցադրություն:
4. Պատրաստե՛ք և ներկայացրե՛ք գովազդային ցուցապաստառ, գրքույկ կամ տեսահոլովակ ձեր բնակավայրի՝ քաղաքի, գյուղի, թաղամասի և մեկ այլ սիրելի վայրի վերաբերյալ:

Հիշի՛ր

Բառերը կարող են լինել իմաստով մոտ.

գույնզգույն - երփներանգ, կարդալ - ընթերցել

Բառերը կարող են լինել իմաստով հակառակ.

բարձր - ցածր, թեթև - ծանր:

ԲԱՌԱՑԱՆԿ

ականավոր
արգելոց
բարձրաբերձ
գաղտնիք
դարավանդ
Երևան
Զվարթնոց

*աչքի ընկնող, նշանավոր, հայտնի
արգելելու, փակելու և պահելու տեղ*

լքել
խաչքար
կոթող
հայրենի
հոտնկայս
ձյունապատ
ռոռգել
ջրվեժ

բարձր տեղ

*թողնել-հեռանալ
քար, որի վրա խաչ է քանդակված
հուշարձան
հայրենիքին պատկանող, հայրական
ոտքի կանգնած
ձյան ծածկույթով պատված*

ստորոտ

*բարձունքից սրընթաց կերպով ցած
թափվող ջրի հոսանք
բարձունքի ստորին՝ ցածի մասի
տարածությունը*

Սևան
տիեզերք
ցեղ
ցուրտը տանել

*տոհմ, գերդաստան, ընտանիք
ցրտահարվել*

քաղցրանալ
քանդակ
օրեցօր

քանդակագործական պատկեր

Մուտքի
խոսք

Մի տանիքի տակ

ԵՍ ԻՄ ԲԱԺԻՆ ԵՐԿԻՆՔՆ ԵՄ ՊԱՀՈՒՄ (միջնադարյան գրույց)

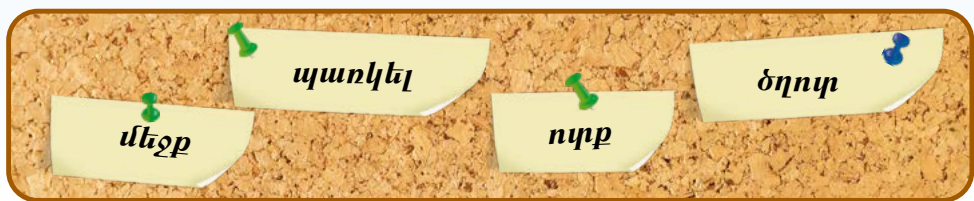
Արտույտը վախենում է, որ երկինքը փուլ կգա: Նա պառկում է մեջքի վրա, ոտքերը վեր է տնկում ու աշխատում դեմ տալ երկնքին: Տեսնողները հարցնում են.

- Էդ ինչ ես անում:
- Երկինքն եմ պահում:

Հարցնողները ծիծաղում են նրա վրա.

- Ա՛յ արտույտ, դու հնց կարող ես քո ծղոտե տոտիկներով երկինքը պահել:

- Ես իմ բաժին երկինքն եմ պահում:

1. Ինչ ձևով էր արտույտը փորձում երկինքը պահել:
2. Քո կարծիքով արտույտը միայնակ կարող էր երկինքը փրկել փուլ գալուց:
3. Ինչ ես կարծում իրական է արտույտի այն միտքը, թե երկինքը կարող է փուլ գալ:
4. Ինչ այլ վերնագիր կառաջարկես այս պատմության համար:

5. Գրիր տրված նկար-առարկաներին բնորոշ հատկանիշներ և կազմիր բառակապակցություններ:

6. Արտագրիր, ընդգծիր՝ նշված բառերի այն բաղադրիչը, որն ընդհանուր է բոլորի համար.

ծիծաղ, ծիծաղել, ծիծաղկոտ, ծիծաղաշարժ:

«Ծիծաղ»-ը բառի հիմնական իմաստն է արտահայտում և այն բառի արմատն է:

7. Առանձին շարքերով արտագրիր նույն արմատն ունեցող բառերը.

**ջրալի, արևոտ, շողշողուն, արևաշող, ջրիկ,
արևիկ, անջուր, Շողիկ:**

8. Կարդացե՛ք Աթաբեկ Խնկոյանի «Աքաղաղն ու կտուրը» բանաստեղծությունը:

Մի արքաղաղ
Կարմրապեծիկ,
Իր ոտները՝
Երկար ու ձիգ,
Կտրին տալով՝
Վեր-վեր ձգվեց

Ու զարմանքով
Ի՞նչ հարց տվեց.
Էս ի՞նչ է, որ
Ես զոռ տալիս,
Էս կտուրը
Փուլ չի գալիս:

9. Համեմատե՛ք այս ստեղծագործությունը արտույտի մասին պատմության հետ. ինչո՞վ են նման և ինչո՞վ են տարբեր:

10. Բնութագրե՛ք արտույտին և աքաղաղին:

11. Ներկայացրե՛ք ձեր կարծիքը և հիմնավորե՛ք:

12. Բեմադրե՛ք ստեղծագործություններից մեկը՝ ձեր նախընտրությամբ:

13. Կարող եք նոր հերոսներ ավելացնել:

Հուշում

- * Պատկերացրե՛ք, որ արտույտին են մոտենում տարբեր թռչուններ ու կենդանիներ և հարցեր են տալիս:
- * Աքլորիկի հարցին էլ անցորդները տարբեր պատասխաններ են տալիս:
- * Բոլորը որոշում են միասին պահպանել բնությունը:

14. Եզրագծե՛ք ձեր ձեռքերը թղթի վրա, ապա կտրե՛ք ստացված պատկերները.

- * աջ ձեռքի ակի մեջ գրե՛ք, թե ինչ կարող եք անել աշխարհն ավելի լավը դարձնելու համար,
- * ձախ ձեռքի ակի մեջ գրե՛ք այն արարքները, որոնք վնասում են բնությունը:

15. Համեմատե՛ք նախադասությունները և մեկնաբանե՛ք.

«Ես իմ բաժին երկինքն եմ պահում»:

«Մենք բոլորս երկիր մոլորակի բնակիչներ ենք»:

16. Գրե՛ք հայտարարություն և հրավիրե՛ք աշխարհի երեխաներին «Պահպանենք մեր մոլորակը» թեմայով քննարկման:

17. Ներկայացրե՛ք, թե ինչ հարցեր են քննարկվելու հանդիպման ժամանակ:

Հուշում

- * օդի և միջավայրի աղտոտվածություն,
- * կանաչապատ տարածքների վերացում,
- * վնասակար արտանետումներ և այլն:

Երբ երկու բառ պատահականորեն հանդիպում են՝

18. Հետևելով քայլաշարին՝ ստեղծե՛ք մի նոր պատմություն.

- * առանձին քարտի վրա գրե՛ք մեկական բառ և շրջե՛ք,
- * ընտրե՛ք պատահական երկու քարտ,
- * ձեր քարտերի վրա գրված բառերով բառակապակցություններ կազմե՛ք,
- * կարող են ստացվել շատ տարբեր և արտասովոր բառակապակցություններ,
- * ընտրե՛ք ձեզ համար ամենահետաքրքիր ու յուրօրինակ բառազույգը,
- * դարձրե՛ք բառերի այդ զույգը ձեր պատմության վերնագիրը,
- * հորինե՛ք պատմություն:

Նմուշօրինակ՝

համակարգիչ, արջ - «Արջի համակարգիչը», «Արջ կույտված համակարգիչը», «Համակարգիչ արջը» և այլն:

Եզրպոսի
առակները

ԱՄԵՆԻՑ ԼԱՎ ՏՈՒՆԸ

Հովհաննես Թումանյան

Էնտեղ, ուր հովը խաղում է ազատ,
Ուր ջուրն աղմկում, անվերջ փրփրում,
Էնտեղ իր բարի, իր սիրող մոր հետ
Մի շատ անհանգիստ տղա էր ապրում,
Մի գորշ խրճիթում,
Մի հին խրճիթում,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին:

Մի օր էլ եկավ անհանգիստ տղան,
Կանգնեց իր բարի, իր սիրող մոր դեմ.
«Մայրիկ, էստեղից պիտի հեռանամ,
Միակ ձանձրալի տեղը, որ գիտեմ,
Էս գորշ խրճիթն է,
Էս հին խրճիթն է,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին»:

Թող գնամ, շրջեմ աշխարհից աշխարհ
Ճամփորդեմ լավ-լավ տներ տեսնելու:
Ամենից լավը ընտրեմ մեզ համար,
Գամ քեզ էլ առնեմ ու փախչենք հեռու
Էս գորշ խրճիթից,
Էս հին խրճիթից,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին:

Ու գնաց, երկար թափառեց տղան,
Մեծ ու հոյակապ շատ տներ տեսավ,

Բայց միշտ ամեն տեղ պակաս էր մի բան...

Ու հառաչելով հետ վերադարձավ

Էս գորշ խրճիթը,

Էս հին խրճիթը,

Գետի եզերքին,

Ծառերի տակին:

«Գտա՛ր, զավակս», - հարցրեց մայրը

Ուրախ նայելով իր տղի վրա:

«Ման եկա, մայրի՛կ, աշխարհից աշխարհ,

Ամենից սիրուն, լավ տունը, որ կա,

Էս գորշ խրճիթն է,

Էս հին խրճիթն է,

Գետի եզերքին,

Ծառերի տակին»:

1. Ինչո՞ւ տղան որոշեց ճամփորդել աշխարհով մեկ:
2. Իրականացավ տղայի երազանքը:
3. Ի՞նչը ստիպեց տղային վերադառնալ:
4. Մայրիկը վստահ էր, որ տղան վերադառնալու է. սա փաստ է, թե՛ կարծիք:
5. Լինում է այնպես, որ մարդիկ ապրում են իրենց ծննդավայրից հեռու: Սա փաստ է: Գիտե՞ս այդպիսի դեպքեր:
6. «Քո տունը» բանաստեղծությունը համեմատիր «Ամենից լավ տունը» բանաստեղծության հետ. ինչով՞ են նման և ինչով՞ են տարբեր:

Մի տանիքի տակ

7. Կազմե՛ք և գրե՛ք այս տներից յուրաքանչյուրին բնորոշ բառակապակցություններ:
8. Քննարկե՛ք և ներկայացրե՛ք, թե որ տան դուռն առաջինը կթակեք: Ինչո՞ւ:

9. Վանկատիր բառերը.

երագ, արտույտ, կաքավ,...

լուսամուտ, արագիլ, ճոճանակ,...

Շարունակիր ծափերի նույն քանակով արտասանվող բառերի այս շարքը:

10. **Արև** բառին ավելացրել ենք **-ոտ**, **-ային** մասնիկները և ստացել ենք **արևոտ**, **արևային** բառերը:

Ավելացրո՛ւ **-ային**, **-եղ**, **-ոտ** մասնիկները **քար**, **փուն**, **գույն** բառերին և ստացիր նոր բառեր:

11. Կարդա՛ բառերը և դիրս գրիր միևնույն արմատն ունեցող բառերն առանձին սյունակներով.

արև	թագ	լույս

12. Համեմատիր **թագ** և **թագավոր** բառերը: Բացատրիր՝ ինչո՞վ են նման և ինչո՞վ են տարբեր:

Հիշիր

Այդ մասնիկները, որոնք ավելացրիք նոր բառեր կազմելու համար, ածանցներ են:

13. Քննարկե՛ք և ներկայացրե՛ք ձեր ճամփորդական ուսապարկի պարունակությունը.

- * անվանե՛ք նկարում պատկերված իրերը,
- * ավելացրե՛ք այն իրերի ցանկը, որոնք ձեր կարծիքով պակասում են,
- * հիմնավորե՛ք յուրաքանչյուր առարկայի կարևորությունն ու անհրաժեշտությունը:

ԻՆՉՔԱ՞Ն Է ԿՇՌՈՒՄ ՄԻ ՓԱԹԻԼ ԶՅՈՒՆԸ

Դեպքի Բյուկ

Ձմեռ է: Ամենուրեք ձյուն է գալիս:

Մի աղավնի, ծառի ճյուղին նստած, հանգիստ և տխուր նայում էր ձյան փաթիլների շարժմանը:

«Երանի մի զրուցակից լիներ. թեկուզ մի փոքրիկ ճնճղուկ», - մտածում էր աղավնին և նայում շուրջը:

Հենց այդ պահին նրան է մոտենում մի երաշտահավ:

- Բարի օր, աղավնի՛:

- Ողջո՞ւյն,- պատասխանում է աղավնին,- ինչ լավ է, որ եկար, ինչպե՞ս ես, ի՞նչ նորություն կա անտառում:

- Ամբողջ աշխարհը ծածկված է ձյունով,- ասում է երաշտահավը,- այսպիսի եղանակին ինչ տարօրինակ մտքեր ու հարցեր ասես, որ չեն անցնում գլխովս: Աղավնի՛, ի՞նչ ես կարծում, ինչքան է կշռում մի փաթիլ ձյունը:

Զարմացած աղավնին նայում է երկնքին և հետևում մեկը մյուսի հետևից հանդարտ իջնող ձյան փաթիլներին:

- Մի փաթիլ ձյունն այնքան թեթև է, որ ընդհանրապես ոչինչ չի կշռում.- պատասխանում է աղավնին,- ոչ ավելին, քան ոչինչը:

- Ես էլ էի այդպես կարծում,- ասում է երաշտահավը,- բայց դա այդպես չէ: Լսի՛ր, քեզ մի հետաքրքիր դեպք պատմեմ, որը վերջերս անձամբ եմ տեսել: Ես մի սոճու ճյուղին նստած էի, երբ սկսեց ձյուն գալ: Քամի չկար, ձյունը գալիս էր կամաց և դանդաղ, ինչպես հիմա. անձայն ու թեթև: Քանի որ ուրիշ զբաղմունք չունեի, սկսեցի հաշվել դիմացի ճյուղին նստող փաթիլները: Դու պիտի իմանաս՝ ես շատ արագաշարժ

Եմ ոչ միայն թռչելիս և ծվծվալիս, այլև՝ հաշվելիս: Ճյուղին նստած փաթիլների թիվն անցնում էր միլիոնը: Երբ ճյուղին ընկավ վերջին փաթիլը, ոչ ավելի ծանր, քան ոչ մի բանը, ճյուղը կոտրվեց, քանի որ ձյան բեռը չափազանց ծանրացել էր ճյուղի համար:

Երաշտահավն ավարտում է իր պատմությունը և թռչում գնում:

Աղավնին ընկնում է մտածմունքի մեջ. «Հետաքրքիր դեպք պատմեց երաշտահավը»:

Եվ քանի որ աղավնին խելացի թռչուն էր, թռչուն, որին մարդիկ անվանել են խաղաղության խորհրդանիշ, իսկույն ըմբռնեց, թե ինչ է նշանակում այս պատմությունը:

«Երևի միայն մեկ մարդու ձայն է պակասում աշխարհի խաղաղության համար,- մտածում է աղավնին,- յուրաքանչյուր մարդու ձայնը կարևոր է, որ վերջապես խաղաղություն հաստատվի»:

Աղավնին ուրախանում է այս մտքից և նորից, բայց արդեն հանգիստ և ուրախ նայում է հանդարտորեն իջնող ձյան փաթիլներին:

մտածմունք ճյուղ ըմբռնել

ամբողջ խորհրդանիշ

1. Նկարագրիր ձմեռային անտառը:
2. Ինչո՞ւ էր աղավնին տխուր:
3. Ինչո՞վ էր արտասովոր երաշտահավի պատմած դեպքը:
4. Ըստ քեզ՝ հնարավոր է արդյոք կշռել ձյան մեկ փաթիլը: Ինչպե՞ս:

5. Ամբողջացրո՞ւ տրված անավարտ նախադասությունները:

Տարին ունի եղանակ:

Ձյան փաթիլները

Աղավնին խաղաղության է:

Ճյուղը կոտրվեց ձյան

6. Կազմե՛ք երկխոսություններ.

- * որևէ բան հաղորդելու,
- * ուրախությունը փոխանցելու,
- * խորհուրդ տալու կամ ստանալու վերաբերյալ:

7. Աղյուսակում խմբավորի՛ր տրված բառերը՝ ըստ կազմության.

պարզ	բարդ	ածանցավոր

խորհրդանիշ, պատմություն, զրուցակից, արագաշարժ, երաշտահավ, անձայն, ճյուղ, ձյան, փարփոհնակ, խաղաղություն, թռչուն, խելացի, հանդարտորեն, ձմեռ:

Անտառային
հեքիաթներ

8. Կազմիր բառակապակցություններ՝ **ձյուն, թռչուն, բեռ, ճյուղ, պատմություն** բառերով:

* Գրիր յուրաքանչյուր բառին տրվող հարցը.

օրինակ՝ **ճերմակ (ինչպիսի), ձյուն (ինչ):**

9. Գրիր տրված բառերին իմաստով հակառակ բառերը.

հանգիստ, տխուր, փոքրիկ, թեթև, խելացի, անձայն, թեթև:

10. Պատկերիր խաղաղության խորհրդանիշ: Բացատրիր:

11. Ուրիշ ինչ խորհրդանիշներ գիտես: Ներկայացրո՛ւ:

12. Պատկերացրե՛ք՝ աղավնին ու երաշտահավը հանդիպել են գարնանը:

* Ներկայացրե՛ք երաշտահավի և աղավնու զրույցը գարնանային բնության շուրջ:

13. Կազմակերպե՛ք նկարների ցուցադրություն «խաղաղություն» թեմայով.

* ցուցադրության խորագիր ընտրե՛ք.

օրինակ՝ **«խաղաղության գույները»**

* յուրաքանչյուր նկարի համար պատրաստե՛ք համառոտ մեկնաբանություն,

* քննարկե՛ք և ընտրե՛ք համապատասխան երաժշտություն, որն ամբողջ ընթացքում կուղեկցի ցուցադրությանը:

ՈՐՐՆ Է ԼԱՎ

(անգլիական հեքիաթ)

Մի անգամ փիղը հանդիպում է կապիկին և ասում է.

- Տես, ես այնքան ուժեղ եմ, որ կարող եմ այս ծառը երկու մասի բաժանել: Իսկ դու կարող ես:

Կապիկը ծիծաղում է և պատասխանում.

- Ճիշտ է, դու ուժեղ ես, բայց նաև դանդաղաշարժ ես: Դու չես կարող արագ վազել և մագլցել ծառը: Ավելի լավ է լինել արագաշարժ, քան ուժեղ:

- Օ՛հ, ո՛չ,- բացականչում է փիղը,- ավելի լավ է լինել ուժեղ, քան արագաշարժ:

Նրանք երկար վիճում են: Վերջապես որոշում են դիմել մի ծեր խելացի ագռավի: Ագռավը նրանց ուշադիր լսելուց հետո ասում է.

- Դուք տեսնում եք գետի մյուս ափին գտնվող այն մեծ պտղատու ծառը:

Գնացե՛ք և այդ ծառից մի քիչ միրգ

բերե՛ք ինձ: Այն ժամանակ

ես ձեզ կասեմ, թե որն է

ավելի լավ՝ լինել ուժեղ,

թե՛ արագաշարժ:

Փիղն ու կապիկը

ճանապարհ են

ընկնում, բայց հենց

որ հասնում են

գետափ, կապիկը

տեսնում է, որ

գետը շատ լայն է:

Նա տխրում է և ասում.

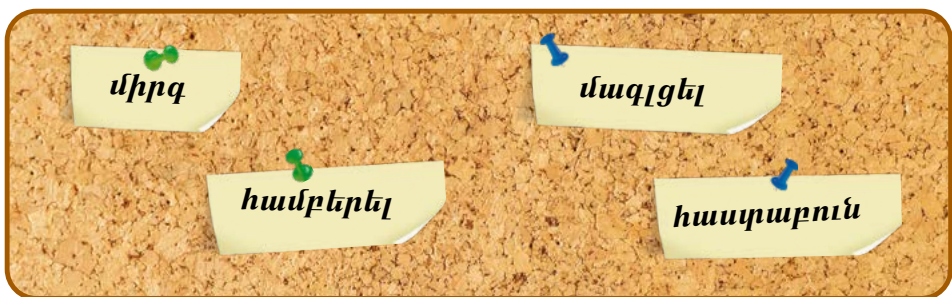
- Օ՛հ, ես չեմ կարող լողալով անցնել դիմացի ափը:

- Թո՛ղյլ տուր քեզ օգնել,- ասում է փիղը,- բարձրացիր մեջքիս, ես քեզ կտանեմ:

Կապիկը բարձրանում է փղի մեջքին, և երկուսով անցնում են գետը, մոտենում պտղատու ծառին: Սակայն ծառն այնքան բարձր էր, որ փիղը չէր կարող հասնել մրգերին: Նա զայրացած փորձում էր ջարդել ծառը, բայց իզուր, ծառը շատ հաստաբուն էր:

- Համբերի՛ր,- բացականչում է կապիկը,- ես կբարձրանամ ծառը և մրգերը կքաղեմ:

Նա արագորեն մազլցում է ծառը և քաղում է միրգը: Հետո նրանք նույն ձևով անցնում են գետը և միրգը բերում տալիս են ագռավին:

1. Ինչո՞ւ էին վիճում կապիկն ու փիղը:
2. Ինչ հանձնարարեց ագռավը:
3. Ինչպե՞ս լուծվեց կապիկի ու փղի վեճը:
4. Քո կարծիքով արագաշարժ, թե՞ ուժեղ լինելն է լավ:

5. Համեմատիր **արագ** և **արագաշարժ** բառերը.

* կազմիր նախադասություններ այդ բառերով:

6. Գրիր հետևյալ բառերի հականիշները.

**ուժեղ, դանդաղաշարժ, արագ, ծեր, խելացի,
ուշադիր, մեծ:**

7. Քննարկեք և ներկայացրեք՝ արդյոք միշտ են հարցերը լուծվում վեճի միջոցով:

8. Դիտեք նկարները և օգնեք երեխաներին ճիշտ որոշում կայացնել:

9. Մեկնաբանեք նկարները. ինչ կապ ունեն դրանք «Ո՞րն է լավ» հեքիաթի բովանդակության հետ:

①

②

③

4

5

6

10. Անվանիր նկարները և ավելացնելով **-ուկ** և **-իկ** մասնիկները՝ ստացիր նոր բառեր և գրիր:

11. Քննարկե՛ք, թե ինչ է պետք հաջողության հասնելու համար:

12. Գրի՛ առեք և ներկայացրե՛ք ձեր գաղափարները այսպիսի պաստառի միջոցով:

ՄԵԿ ԵՎ ՅՈՐԹ

Զանի Ռոդարի

Ես մի տղա գիտեի, որ յոթ տղա էր: Ինչպե՞ս կարող է պատահել: Հիմա կպատմեմ...

Ապրում էր Հռոմում, անունը Պաուլո էր, նրա հայրը տրամվայի վարորդ էր:

Նա նաև ապրում էր Փարիզում, անունը Ժան էր, հայրն էլ աշխատում էր ավտոմեքենաների գործարանում: Նա նաև ապրում էր Բեռլինում, ուր նրան Կուրտ էին կոչում, հայրը թավջութակահար պրոֆեսոր էր:

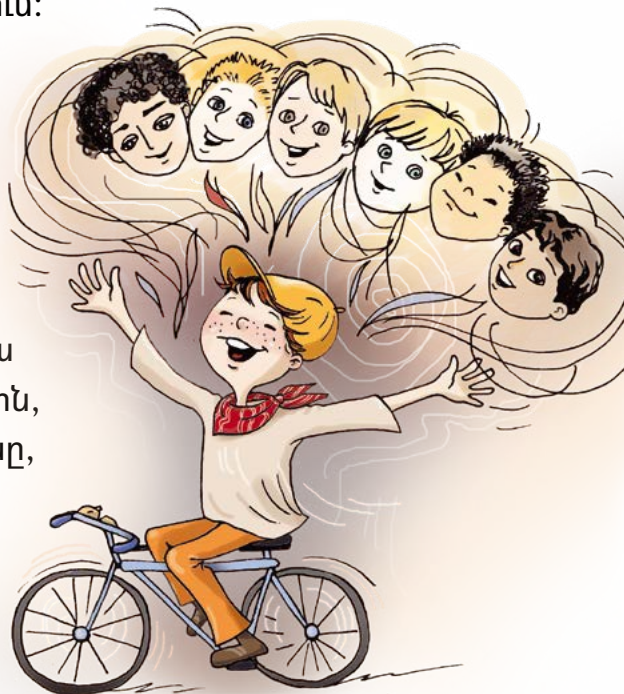
Նա նաև ապրում էր Մոսկվայում, անունը Յուրի էր, ինչպես Գագարինինը, և նրա հայրը քարտաշ էր ու մաթեմատիկա էր սովորում:

Նա նաև ապրում էր Նյու Յորքում, անունը Ջոն էր, և նրա հայրը բենզին էր վաճառում:

Քանիսին թվեցի: Հինգին:

Մնաց երկուսը: Մեկի

անունը Չու էր, ապրում էր Շանհայում, և նրա հայրը ձկնորս էր, վերջինի անունը Պաբլո էր, ապրում էր Բուենոս Այրեսում, նրա հայրն էլ ներկարար էր: Պաուլոն, Ժանը, Կուրտը, Յուրին, Ջոնը, Չուն և Պաբլոն յոթն էին, բայց միևնույն է՝ նույն տղան էին, որը յոթ տարեկան էր, արդեն գրել, կարդալ գիտեր

և կարողանում էր հեծանիվ քշել՝ առանց ղեկը բռնելու:

Պառլոն սևահեր էր, ժանր՝ շիկահեր, իսկ Կուրտը շագանակագույն մազեր ուներ, բայց նրանք նույն երեխան էին: Յուրին ճերմակ մաշկ ուներ, Չուի մաշկը դեղին էր, բայց նրանք նույն տղան էին: Պաբլոն իսպաներեն էր կինոնկարները դիտում, Ջոնը՝ անգլերեն, բայց նրանք նույն տղաներն էին և նույն լեզվով էին ծիծաղում:

Այժմ յոթն էլ մեծացել են և այլևս չեն կարող պատերազմել, որովհետև յոթն էլ նույն մարդն են:

1. Ովքեր են հեղինակի նկարագրած տղաները: Քանիսն են նրանք:
2. Ինչ հետաքրքիր միտք է թաքցրել Ջանի Ռոդարին իր այս հեքիաթում:
3. Ինչ մասնագիտությունների մասին է խոսվում տեքստում:
4. Ինչ ընդհանուր ցանկություն ունեին տարբեր երկրներում ապրող երեխաները:
5. Կարդա՛ հեքիաթի ամենակարևոր միտքն արտահայտող նախադասությունները և մեկնաբանի՛ր:

6. Տառերը դասավորե՞ք ճիշտ հերթականությամբ և ստացե՞ք բոլոր երեխաների համար ցանկալի բառ.

- * տառերը կարող են կրկնվել,
- * կազմե՞ք ստացած բառից նոր բառեր:

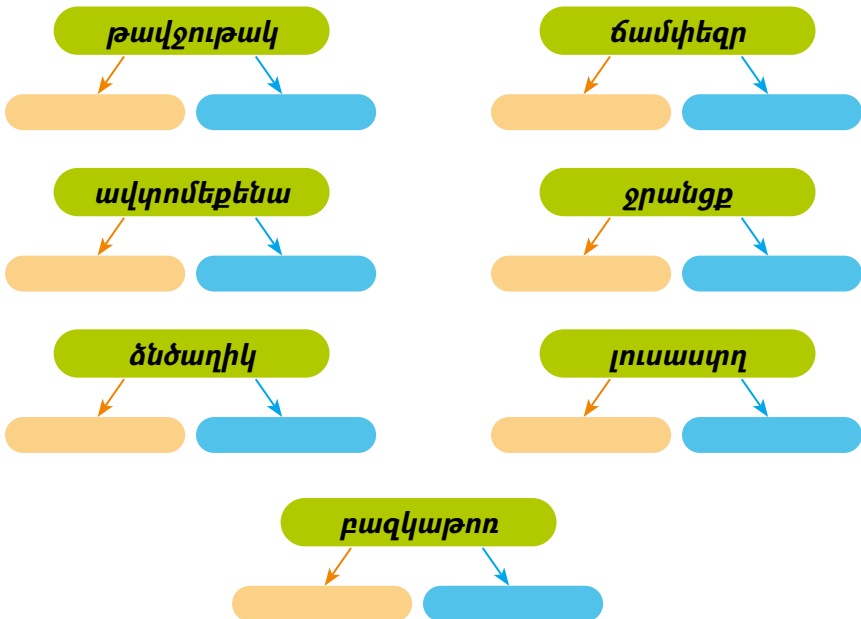

7. Տեքստից դու՛րս գրի՛ր և ներկայացրո՛ւ հերոսների և նրանց բնակավայրերի անունները:

8. Ի՞նչ ազգությունների էին պատկանում հեղինակի նկարագրած տղաները:

9. Ի՞նչ տեղեկություններ կան հերոսների արտաքին տեսքի մասին:

10. Բառերը բաժանի՛ր մասերի.

11. Ավելացրո՛ւ հեքիաթի հերոսների շարքում նաև քեզ:

12. Շարունակի՛ր՝ ավելացնելով, թե էլ ինչ կարող են անել յոթ տարեկան երեխաները:

Պառլոն, Ժանը, Կուրպը, Յուրին, Ջոնը, Չուն և Պաբլոն յոթն էին, բայց միևնույն է՝ նույն տղան էին, որը յոթ տարեկան էր, արդեն գրել, կարդալ գիրքեր և կարողանում էր հեծանիվ քշել՝ առանց դեկը բռնելու...

13. Ուսումնասիրե՛ք և ներկայացրե՛ք խաղեր, որ սիրում են խաղալ աշխարհի բոլոր երեխաները՝ անկախ նրանց լեզուների տարբերությունից:

14. Պատրաստե՛ք տարբեր ազգություններ հիշեցնող դիմակների հավաքածու և կազմակերպե՛ք ցուցադրություն:

Ջանի Ռոդարի Ստեղծագործական երևակայության քերականություն

ՏԱՐԲԵՐ, ԲԱՅՑ ՆՈՒՅՆԸ

Ֆերիդուն Օրա

Գարնանային մի երեկո հովիվը ծաղկած սարից հոտը տուն էր քշում:

Հոտն ամբողջ օրը արածել էր ու հոգնել:

Հովտում՝ ձիթապտղի ծառերի տակ հանգստանալիս, այծերից մեկը ձագուկ ունեցավ, սև ականջներով մի սիրունիկ ուլիկ:

Այս ուլիկը հոտի մյուս ձագուկներից փոքր-ինչ տարբերվում էր:

Հովիվը տեսավ, որ ուլիկի առջևի ոտքերը թույլ են, կանգնել, քայլել չի կարողանում, գիրկն առավ նրան:

Երեկոյան տունդարձի ճանապարհին փոքրիկ ձագուկն անդադար մկկում էր և փարախ չհասած՝ հովվի գրկում քուն մտավ:

Այդ օրվանից հովիվն ուլիկին խուրջինի մեջ էր պահում: Մյուս ուլիկներն արագ մեծանում էին, արոտավայրում վազվզում, խաղում և չէին նկատում, որ մեր սևականջը նրանց չի միանում:

Երբեմն հովիվը շվի էր նվագում: Այդ ձայնից ուլիկը տխրում

էր, երազում, որ մի օր ինքն էլ ընկերների պես սարերում ու բլուրներում վազել, թռչկոտել ու խաղալ կարողանա:

Մի օր, երբ հոտն արածում էր, հովիվը գետնին ինչ-որ բան էր գծում ու երկար մտածում: Հետո կաղնու ճյուղեր կտրեց, ոլորեց, ճկեց, հյուսեց ու ուլիկի համար մի յուրահատուկ հեծանիվ սարքեց:

Վաղ առավոտյան, երբ հոտը դեռ փարախում քնած էր, հովիվն ուլիկին գրկեց ու դուրս եկավ բակ: Սևականջին հեծանիվ նստեցրեց ու զգուշորեն հրեց: Ուլիկը շփոթվել էր: Չգիտեր՝ ինչ աներ:

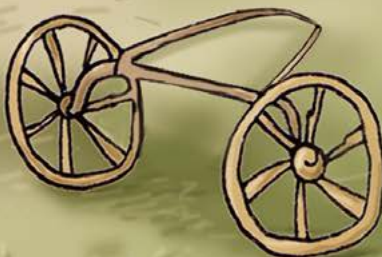
Ծնվելու օրից առաջին անգամ էր ուլիկն իր ոտքերը զգում: Զգում էր մարմնի ծանրությունը, բայց չէր հասկանում, թե ինչ է կատարվում իր հետ: Հովվի օգնությամբ, սակայն դժվարությամբ ուլիկը մի քայլ արեց: Հետո էլի մի քայլ, էլի, էլի... Ու մեկ էլ սկսեց քայլել:

Ուլիկն ուրախ մկկաց: Այդ օրվանից իր արտասովոր հենակով հոտի հետ սար էր բարձրանում: Ընկերների հետ խաղում էր, արածում հովտում:

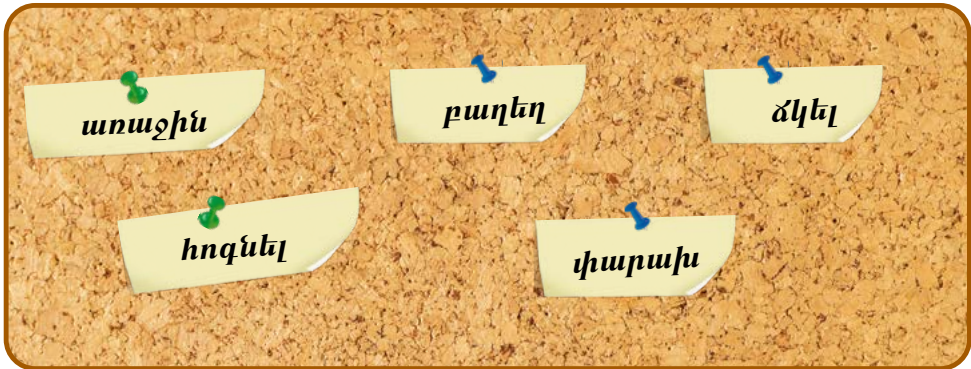
Երբ նա մեծացավ, հովիվը նրա համար ավելի մեծ հեծանիվ սարքեց: Ու մի օր էլ մեր սևականջը մի այժ տեսավ, որի պոզերը խճճվել էին բաղեղների մեջ, օգնեց, որ ազատվի:

Այդ օրվանից երկու այծերն ընկերացան: Միշտ միասին էին շրջում, միասին արածում:

Երբ գարունը եկավ, մեր ուլիկ-
այծիկը երկու փոքրիկ
ձագուկ ունեցավ.
մեկը սև, մյուսը՝
սպիտակ:

Իրենց մայրիկին նման, ու համ էլ նրանից տարբեր, ուրախ ու չարաճճի երկու ուլիկները ողջ օրը ցատկոտում էին արոտներում:

1. Երբ է տեղի ունեցել այս պատմությունը:
2. Ինչո՞վ էր տարբերվում սևականջ ուլիկն իր ընկերներից:
3. Ո՞րն էր նրա երազանքը:
4. Ի՞նչ զգացիր, երբ կարդացիր «Ծնվելու օրից առաջին անգամ էր ոտքերը զգում...» նախադասությունը:
5. Քո կարծիքով սևականջն ի՞նչ կպատմի ձագուկներին իր կյանքի մասին:

6. Եթե բնութագրեիք հովվի արարքը, ապա տրված բառերից որո՞նք կընտրեիք:
 - * Արտահայտե՛ք ձեր մտքերը՝ օգտագործելով այս բառերը.
անսովոր, բնական, սովորական, ընդունելի, անընդունելի, բարեգութ, դափապարտելի, ծիծաղելի:

7. Մեկնաբանե՞ք պատմության վերնագիրը՝ «Տարբեր, բայց նույնը»:

- * Ինչո՞վ կարող են նման կամ տարբեր լինել մարդիկ:
- * Լավ է, թե՛ վատ, երբ կան տարբերություններ:
- * Բացահայտե՞ք մի քանի նմանություն և տարբերություն ձեր երկուսի միջև:

8. Վանկատիր բառերը.

գարնանային, փոքրիկ, հովիվ, ձագուկ, հեծանիվ, սիրունիկ, սևուկ:

9. Բառերի վերոնշյալ շարքից դ՛րս գրի ածանցավոր բառերը և ընդգծիր դրանց արմատն ու ածանցը:

10. Օգտվելով նկարելուկներից՝ կազմիր բառեր և գրի՛ր:

+ իկ

+ արար

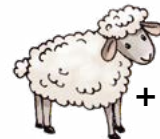
+ ուհի

+ ալ

+ ալ

+ ուկ

11. Ավարտիր այս նախադասությունը մի քանի տարբերակով.

Մարդ կարող է հաղթահարել դժվարությունները, եթե...:

12. Օգտվիր ներկայացված սննդամթերքից և կազմիր մեկ օրվա ճաշացանկ:

Նախաճաշ	Ճաշ	Հերճաշիկ	Ընթրիք

13. Պատմիր նկարները և վերնագրիր:

①

②

③

④

⑤

⑥

Մի տանիքի տակ

14. Պատմե՛ք նկարները՝ գնահատելով երեխաների արարքները.

- * խմբի անդամներից յուրաքանչյուրին խնդրեք ներկայացնել այլ դեպքեր ևս,
- * կարդացե՛ք գրառումները և քննարկե՛ք:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Հանպատրաստից խոսք կառուցիր՝

Իրավիճակ 1.

Անձրևոտ օր է: Կերպարվեստի դասին ուսուցիչը հարցնում է, թե բոլոր գույներից որն է ամենակարևորը: Յուրաքանչյուր աշակերտ իր ընտրած գույնով ներկում է պաստառի որևէ հատվածը՝ հիմնավորելով այդ գույնի կապը որևէ կարևոր երևույթի հետ: Աշխույժ բանավեճի արդյունքում ստեղծվում է մի ուրախ պատմություն...

Իրավիճակ 2.

Երեխաները ուսուցչի հանձնարարությունն են կատարում: Ոմանք նկատում են, որ պատուհանի գոգին կատու է հայտնվել, որը փորձում է ճնճուկ որսալ:

Գրանցեք ձեր բոլորի արագ արձագանքները:

Իրավիճակ 3.

Դասի սկսվելուն երեք րոպե է մնացել, բայց միջանցքից ներս վազող աշակերտներից մեկը պատահաբար շրջել է աղբարկղը և ամբողջովին աղտոտել է դասասենյակը:

Արձագանքեք արագ գործելու համար:

Հիշիր

Պարզ են այն բառերը, որոնք կազմված են միայն մեկ արմատից.

տուն, քար, ծառ, գույն

Բարդ են այն բառերը, որոնք կազմված են մեկից ավելի արմատներից.

թոնրատուն, քարտաշ, ծառատունկ, ծիրանագույն:

Ածանցավոր են այն բառերը, որոնք կազմված են արմատից և մեկ կամ ավելի ածանցներից.

տնային, քարե, գունավոր, անվախ:

ԲԱՌԱՑԱՆԿ

ամբողջ	
անվերջ	
առաջին	
բաղեղ	<i>մագլցող բույս</i>
գորշ	<i>մուգ, մռայլ</i>
ըմբռնել	<i>հասկանալ, մտքով յուրացնել</i>
թավջութակահար	<i>լարային երաժշտական գործիքին տիրապետող մարդ</i>
խորհրդանիշ	<i>պատկեր, որը պայմանականորեն արտահայտում է որևէ գաղափար</i>
խրճիթ	<i>հողածածկ կտուրով գյուղական հասարակ փոքրիկ տուն</i>
ծղոտ	<i>բույսերի՝ հատկապես հացահատիկային բույսերի ցողուն</i>
կարևոր	
համբերել	
հաստաբուն	<i>հաստ բուն ունեցող</i>
հոգնել	
ճկել	<i>թեքել, ծռել</i>
ճյուղ	
մագլցել	<i>կառչելով բարձրանալ</i>
մտածմունք	
մեջք	
միրգ	
շագանակագույն	
ոտք	
պառկել	
վարորդ	
վերադարձավ	
փարախ	<i>ոչխարների հանգստանալու տեղ, գոմ</i>
քարտաշ	<i>քար տաշող, հղկող մարդ</i>

Մուտքի
խոսք

Թե ինչու...

ԵՐԹԵ ՈՒՋՈՒՄ ԵՍ

Ջանի Ռոդարի

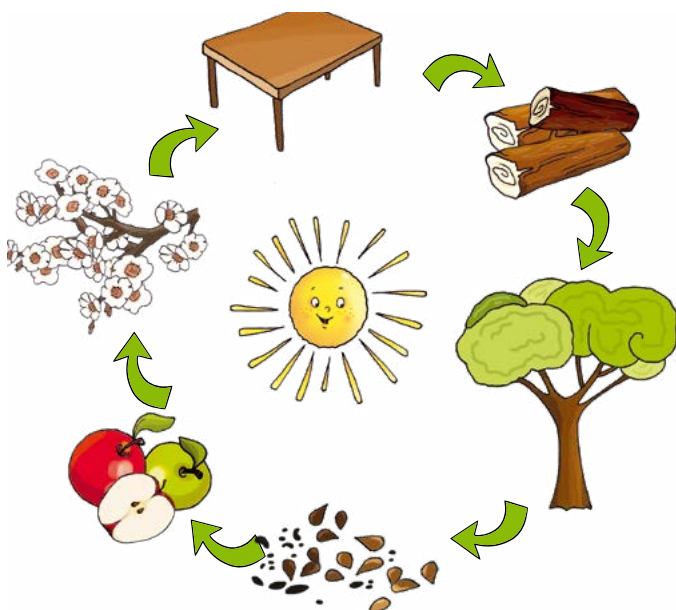
Եթե ուզում ես
Ունենալ սեղան,
Անպայման պիտի
Ունենաս դու փայտ:

Եթե ուզում ես
Ունենալ դու փայտ,
Անպայման պիտի
Ունենաս դու ծառ:

Եթե ուզում ես
Ունենալ դու ծառ,
Անպայման պիտի
Ունենաս դու սերմ:

Եթե ուզում ես
Ունենալ դու սերմ,
Անպայման պիտի
Ունենաս պտուղ:

Եթե ուզում ես
Ունենալ պտուղ,
Անպայման պիտի
Ունենաս ծաղիկ:

1. Ըստ բանաստեղծության՝ բացատրիր, թե ինչից ինչ է առաջացել:
2. Հենց այս պահին ուշադիր զննիր շրջապատդ և մատնանշիր իրեր, որոնց պատրաստման համար փայտ են օգտագործել:
3. Ինչո՞վ է ծառը կարևոր բոլորիս համար:
4. Ի՞նչ կլինի, եթե Երկիր մոլորակը բուսականությունից զուրկ լինի:
5. Կարո՞ւմ բառախմբերը: Ի՞նչ նկատեցիր՝ բացատրիր:

Անահիտ է Անահիտի մայրիկը խոհարար է:

խոհարար մայրիկ

6. Դասավորիր բառերն այնպիսի հաջորդականությամբ, որ ստացվեն նախադասություններ:
Գրիր կազմած **նախադասությունները**:

շողում պայծառ դասարանով գնում

է արևը այսօր ենք

էքսկուրսիա

կարդում է գիրք

շար Անի

7. Դիտե՛ք և քննարկե՛ք նկարները:
8. Համեմատե՛ք նկարների բովանդակությունը և ներկայացրե՛ք ձեր կարծիքը «Ինչն է լավ, ինչն է վատ» խորագրի տակ:

9. Դիտի՛ր նկարը: Վերնագրի՛ր այն:
10. Հորինի՛ր մի փոքրիկ պատմություն նկարի շուրջ:
11. Հաշվի՛ր՝ քանի նախադասություն կազմեցի՛ր:

Հեքիաթներ
անտառի մասին

12. Համացանցից քաղած տեղեկատվության օգնությամբ պատմե՛ք, թե ինչեր են պատրաստում ծառից ստացած փայտանյութից:

13. Ինչպե՞ս վերականգնել բնությանը հասցրած վնասը:

14. Կազմիր տարբեր նախադասություններ հետևյալ կառուցվածքով.

Եթե ես ունենամ ..., ապա կունենամ ...:

Հուշում՝

Եթե ես ունենամ գիտելիք, ապա կունենամ աշխատանք:

Մենք բնության մի մասնիկն ենք

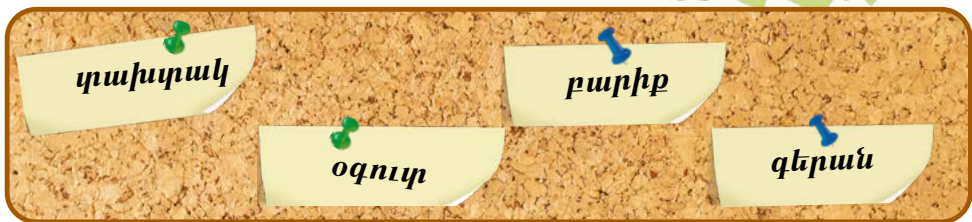
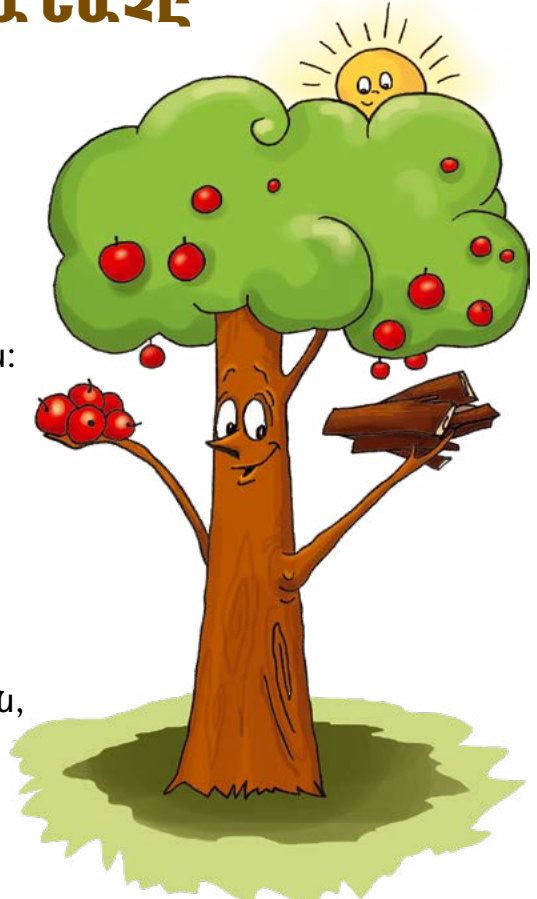
15. Մշակե՛ք և գրե՛ք չորս շատ կարևոր կանոն՝ բնության պահպանության համար.

- * յուրաքանչյուր կանոնի հեղինակը թող դառնա ձեր խմբի անդամներից մեկը,
- * բոլոր կանոնները միասին քննարկե՛ք և յուրաքանչյուրի համար խորհրդանիշ հորինե՛ք,
- * ներկայացրե՛ք առանձին պաստառներով,
- * պատրաստե՛ք հաղորդում «Առողջ բնություն, առողջ մարդ» թեմայով:

ՄԻՐԻՐ ԿԱՆԱՅԸ

Խաչիկ Դաշտենց

ՄիրիՐ այգի, ծիլ ու անտառ,
 Օգուտ է մեզ ամեն մի ծառ,
 Ծառն է տալիս գեղեցկություն
 Եվ զարդարում թե՛ բակ, թե՛ տուն:
 Հով է անում նա բոլորին,
 Ամռան այրող շոգ օրերին:
 Իսկ ձմռանն էլ, լավ իմանաս,
 Փայտ է տալիս, որ տաքանաս:
 Ծառը բարիք է մշտապես,
 Միրգ է տալիս թե՛ ինձ, թե՛ քեզ:
 Նա դառնում է տախտակ, գերան,
 Որ դուռ շինես ու պահարան:

1. Քո կարծիքով ինչ է նշանակում **սիրելի բնությունը**:
2. Ինչ գիտես ծառի խնամքի մասին:
3. Ինչ ես կարծում կարճիկ է արդյոք բույսը լինել **ծարավ**, **սոված** կամ **մրսած**: Բացատրիր և ասա, թե ինչպես կօգնես նրանց:

4. Քննարկե՛ք և ներկայացրե՛ք.

- * ինչո՞վ են զբաղվում անտառապահը, այգեպանն ու բանջարաբույծը,
- * ո՞ր գործով կնախընտրեք զբաղվել դուք: Ինչո՞ւ:

5. Լրացրո՛ւ աղյուսակը

Պտուղը	խնձոր		ծիրան		ընկույզ
Ծառը	խնձորենի	փանձենի		դեղձենի	

- * Ի՞նչ նկատեցիր՝ ինչո՞վ են նման երկրորդ շարքի բառերը:

6. Թվարկիր պտղատու այլ ծառերի անուններ ևս ու գրիր:
7. Տրված բառերը խմբավորիր աղյուսակի համապատասխան սյունակներում. **լոլիկ, խնձոր, ելակ, վարունգ, ծիրան, դեղձ, մասուր, մորի, սմբուկ, մոշ, փանձ, պղպեղ, բալ, հաղարջ, կաղամբ, սալոր:**

Միրգ	Բանջարեղեն	Հատապտուղ

8. Կարդացե՛ք Ղազարոս Աղայանի «Ծառերի գանգատը» ստեղծագործությունից այս հատվածը:

*Մեր տված փայտից կրակ են անում,
տունը տաքացնում, թոնիրը վառում, կերակուր
եփում, փափուկ հաց թխում, ուտում կշտանում,
բայց մեզ չեն հիշում, մեզ չեն պահպանում,
այլ անգույթ կերպով մեզ կտորորում են, մեզ
փչացնում, ոչնչացնում:*

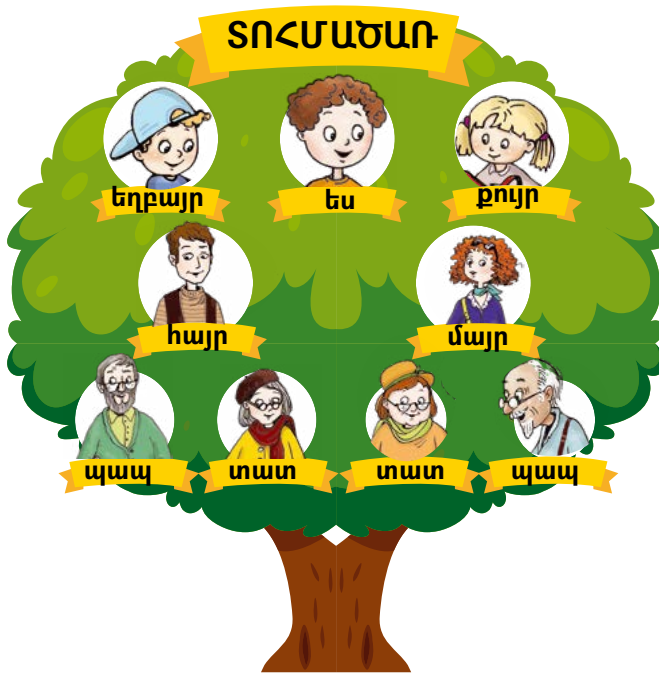
9. Գրե՛ք մի նամակ ուղղված ծառերին և ներկայացրե՛ք, թե ինչպես են շատ մարդիկ հոգ տանում և խնամում ծառն ու ծաղիկը: Ինչ են անում նրանք բնությունը պահպանելու համար:

10. Կազմի՛ր նախադասություններ այս նկարների շուրջ և գրի՛ր:

11. Հարցեր պատրաստիր պարզելու համար, թե ինչ է տոհմաճառը.
- * ծառի վերին ճյուղին փակցրու քո լուսանկարը կամ գրիր քո անունն ու ազգանունը,
 - * անմիջապես դրա տակ փակցրու ծնողներիդ լուսանկարներն ու գրիր նրանց անունները,
 - * հետո հերթը քո ծնողների ծնողներին է. ներկայացրու քո տատիկներին ու պապիկներին:

12. Հետազոտե՛ք, թե ինչպես են ստանում թուղթը.
- * ինչպե՛ս ու որտե՛ղ են օգտագործում թուղթը,
 - * ինչո՞ւ է կարևոր խնայողաբար գործածել թուղթն ու թղթից պատրաստված իրերը,
 - * թուղթը խնայողաբար օգտագործելու կանոններ մշակե՛ք,
 - * ձեր հետազոտության արդյունքները ներկայացրե՛ք պաստառով:

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԵՂՋԵՐՈՒՆ

(Բարոն Մյունհաուզենի արկածները)

Ռուդոլֆ Էրիխ Ռասպել

Ասենք՝ ինձ հետ ավելի հրաշք բաներ էլ են պատահել:

Քայլում էի մի օր անտառով և անուշ անում գնաժս բալը: Հանկարծ դիմացս մի եղջերու դուրս եկավ՝ ամրակազմ, գեղեցիկ, ճյուղավոր պոզերով: Իսկ մոտս՝ ոչ մի գնդակ: Եղջերուն հանգիստ կանգնել նայում էր ինձ. կարծես գիտեր, որ հրացանս դատարկ է: Բախտիցս մոտս մի քանի բալ էր մնացել, և հրացանս լիցքավորեցի կորիզներով: Այո՛, այո՛, մի՛ ծիծաղեք: Հրացանիս փամփշտակալը լցրի սովորական կորիզներով:

Հրացանը թնդաց, բայց եղջերուն միայն գլուխը թափահարեց: Կորիզը կպավ ճակատին և ոչ մի վնաս չսովեց:

Մի վայրկյանում նա անհետացավ թավ անտառում:

Ես ափսոսացի, որ այդպիսի գեղեցիկ կենդանուն ձեռքիցս բաց թողեցի:

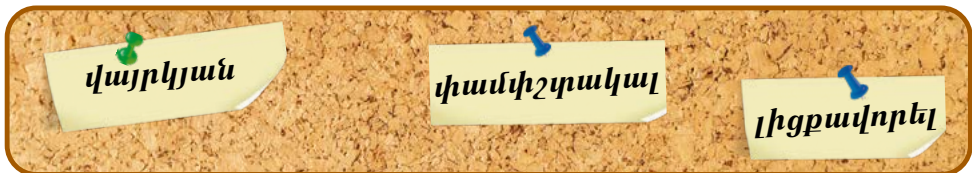
Մի տարի հետո նորից որսի էի գնացել: Իհարկե, այդ ժամանակ ես բալի կորիզի պատմությունը բոլորովին մոռացել էի:

Ա՛յ քեզ զարմանք, անտառի խորքից ուղիղ դիմացս հայտնվեց մի հրաշալի եղջերու՝ գլխին մի մեծ ծառ:

Իսկույն գլխի ընկա, որ այդ ծառը աճել է բալի այն փոքրիկ կորիզից, որով անցյալ տարի ես լիցքավորել էի հրացանս և կրակել եղջերուի վրա:

Ծառը ծածկված էր խոշոր, հասուն բալերով:

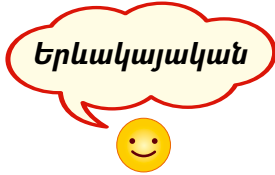
Պետք է խոստովանել, որ այդպիսի համեղ բալ կյանքումս չէի կերել:

1. Ինչն այս պատմության մեջ զարմացրեց կամ զվարճացրեց քեզ:
2. Ովքեր են որսորդները և ինչո՞վ են նրանք զբաղվում:
3. Բնութագրի՛ր որսորդին:
4. Վայրի կենդանիներ տեսել ես: Որտե՞ղ:
5. Ինչպե՞ս կվարվեիր դու, եթե այգում կամ անտառում զբոսնելիս եղջերու տեսնեիր:

6. Քննարկե՛ք և ներկայացրե՛ք, թե ինչն է ձեր կարծիքով այս հեքիաթում հորինված, իսկ ինչը կարող է իրական լինել:

7. Ըստ հեքիաթի՝ նկարագրի՛ր եղջերուին մեկ տարի առաջ և մեկ տարի հետո: Փորձի՛ր նաև նկարել:

* Ներկայացրո՛ւ այդ փոփոխությունները:

8. Դու որսորդին հանդիպել ես այն պահին, երբ հրացանը ձեռքին պատրաստվում էր կրակելու: Ի՞նչ կասեիր նրան:

* Գրի՛ առ երկխոսության ձևով.

- Ես ...

- Որսորդը...

- Ես ...

9. Արտագրի՛ր նախադասությունները:

Յուրաքանչյուրի դիմաց գրի՛ր բառերի քանակը.

1	Այգում աճում են պղղապու ծառեր:	
2	Գույնզգույն թիթեռները թռչկոտում են ծաղկից ծաղիկ:	
3	Դեղին տերևները պտտվելով թափվում են ծառերից:	
4	Թռչունները երամներով չվում են տաք երկրներ:	

* Կարճացրո՛ւ տրված նախադասությունները և յուրաքանչյուրի դիմաց կրկին գրի՛ր բառերի քանակը.

օրինակ՝ **Թիթեռները թռչկոտում են:** (երեք բառ)

Սրացվեց **համառոտ** նախադասություն: Իսկ աղյուսակում գրված նախադասություններն **ընդարձակ** են:

10. Տրված բառերով համառոտ նախադասություններ կազմիր, ապա դրանք դարձրիւ ընդարձակ.

եղջերու, որսորդ, անտառ, հրացան, հալապուղ:

Հուշում

Նախադասությունն սկսում ենք մեծատառով:

Նախադասության վերջում դնում ենք վերջակետ:

11. Հորինեք մի պատմություն «Զգուշացիր, որսորդ» վերնագրով և ներկայացրեք:

Ուրախ
հեքիաթներ

12. Տրված առարկաներից որոնք քեզ պետք կլինեն որսորդության գնալիս: Գրիր դրանց անվանումները և տեղավորիր «ուսապարկի» մեջ:

13. Հորինե՛ք՝ «Ի՞նչ կլիներ, եթե...» սկիզբն ունեցող պատմություն:

- * Տարբեր իրեր, առարկաներ, երևույթներ կամ կենդանիներ պատկերող քարտերը շրջված դրե՛ք սեղանին:
- * Վերցրե՛ք պատահական երկու քարտ և այդ քարտերի բառերի զուգորդմամբ պատմության թեմա առաջարկե՛ք:

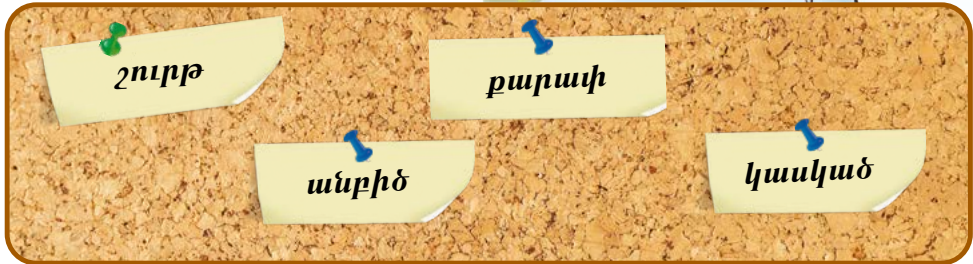
Օրինակ՝ կոկորդիլոս, դուռ

«Ի՞նչ կլիներ, եթե ձեր դուռը մի կոկորդիլոս թակեր և ուրց խնդրեր»:

Համո Սահյան

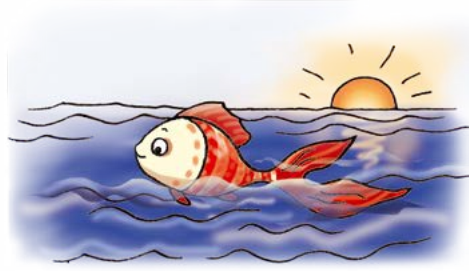
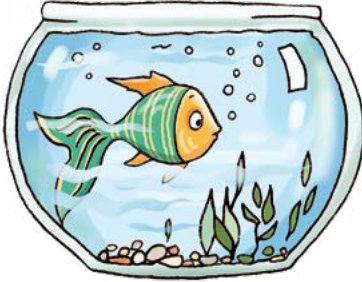
Ձկնիկն առվին խուտուտ տվեց
 Եվ առուն՝ պարզ ու անբիծ,
 Քրքջալով ուշաթափվեց ու ցած ընկավ քարափից...
 Ջարկվեց քարին, ուշքի եկավ,
 Շուրջը նայեց կասկածով
 Եվ մի կապույտ ժպիտ շուրթին,
 Ճամփա ընկավ դեպի ծով:

1. Վերնագրի բանաստեղծությունը:
2. Ինչից «ուշաթափվեց» առուն:
3. Ո՞ր հասավ ձկնիկն առվի հետ:
4. Նկարագրի առվի ճանապարհը դեպի ծով:
5. Կարո՞ղ է արդյոք ձկնիկը նորից առվակ վերադառնալ: Ի՞նչ ես կարծում՝ ինչպե՞ս:
6. Արձակ շարադրի բանաստեղծության բովանդակությունը:

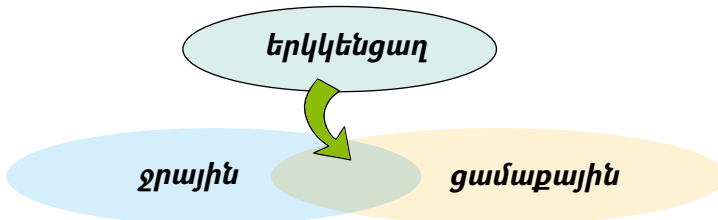

7. Քննարկե՛ք այս երկու ձկների ապրելակերպը:
8. Կազմե՛ք և ներկայացրե՛ք երկխոսություն ջրարանում և ծովում ապրող ձկնիկների միջև:

9. Խմբավորե՛ք կենդանիների անուններն ըստ այս գծապատկերի.

կրիա, ձուկ, գայլ, ութուրնուկ, մողես, աղվես, նապաստակ, գորտ, կոկորդիլոս, խեցգետին:

10. Համեմատե՛ք նրանց ապրելակերպը.

- * ինչո՞վ են նման,
- * ինչո՞վ են տարբեր:

11. Ընդարձակիր «**Ձկնիկը լողում է:**» համառոտ նախադասությունը՝ պատասխանելով հարցերին.

- * (ինչպիսի) ձկնիկը լողում է,
- * (ինչպիսի) ձկնիկը լողում է (որտե՞ղ):

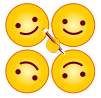
* Կազմիր ևս երկու համառոտ նախադասություն և ընդարձակիր դրանք:

12. Տրված բառերը դիր հարցին են պատասխանում.

առու, ձկնիկ, ծով, ճամփա, զարկվել, քրքջալ, լողալ:

Ի՞նչ

Ի՞նչ անել

13. Երևակայական կենդանիներ հորինեք և անվանեք՝ միավորելով այս պատկերները:

* Պատրաստեք հաղորդում նրանց մասին:

* Հորինեք մի հեքիաթ նրանց մասնակցությամբ:

ԱՆՁՐԵՎԸ

Դոնալդ Բիսեթ

Երկնքում ապրում էին երկու ամպիկ: Մեկի անունը Չարաճճի էր, իսկ մյուսինը՝ Ուրախիկ:

Նրանք սլանում էին բարձր ու չէին խանգարում, որ արևը շողա, թռչունները երգեն, երեխաները խաղան:

- Չարաճճի,- ասաց

Ուրախիկը,- չիջնենք

ներքև և բոլորին

մի լավ թրջենք:

- Ճիշտ է, թե չէ պարապ-սարապ թռչելը ձանձրալի է:

Նրանք իջան և գետինը թրջեցին:

Բայց մարդիկ դժգոհ էին:

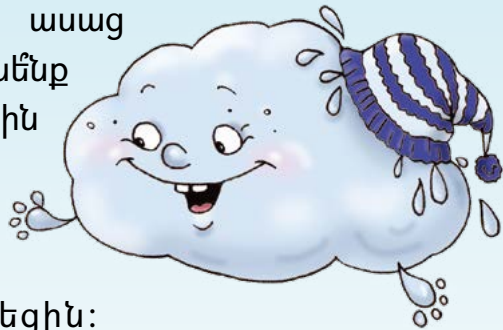
- Ինչ վատ եղանակ է,- ասում էին նրանք:

- Կարծես վերևից դույլով ջուր թափեն, այլ քեզ անհաջող օր:

- Դե՛, եթե մենք նրանց դուր չենք գալիս, թռչենք այստեղից, - ասաց Ուրախիկը:

Նրանք թռան, և անձրևը կտրվեց: Բոլորը շատ գոհ էին: Ամեն օր շողում էր արևը, և օրեցօր շոգն ուժեղանում էր: Երկար ժամանակ անձրև չէր գալիս: Խոտերը դեղնել և չորացել էին, ծաղիկները՝ թռչնել:

Կովերը մնացել էին առանց խոտ և կաթ չէին տալիս: Պաղպաղակ պատրաստողը չէր կարողանում կաթ գնել, որպեսզի պաղպաղակ պատրաստեր: Իսկ երեխաները լացում էին և պաղպաղակ ուզում: Մարդիկ հագան բաճկոնները,

բացեցին անձրևանոցները և դուրս եկան փողոց: Այդ տեսնելով՝ ամպիկները զարմացան:

- Իջնենք, տեսնենք՝ ինչ է պատահել:

Նրանք իջան ներքև, ու նորից տեղաց հորդ անձրև:

- Ինչ հաճելի անձրև է, - ուրախացան բոլորը:

- Վերջապես: Ա՛յ հաջողակ օր:

Բոլորը շատ գոհ էին՝ և՛ Ուրախիկն ու Չարաճճին, և՛ երեխաներն ու մեծահասակները:

դժգոհ

թրջվել

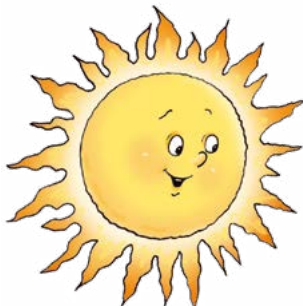
հորդ

1. Ուլքեր էին Ուրախիկն ու Չարաճճին:
2. Ինչո՞ւ Ուրախիկի ու Չարաճճիի ներկայությունը մի դեպքում ուրախացրեց, մյուս դեպքում տխրեցրեց մարդկանց:
3. Ինչ կլինե՞ր, եթե Չարաճճին ու Ուրախիկը վիրավորվեին մարդկանցից ու ընդամիշտ անհետանային:
4. Ինչ է անձրևը:
5. Երբևէ դժգոհե՞լ ես եղանակից: Ինչո՞ւ:

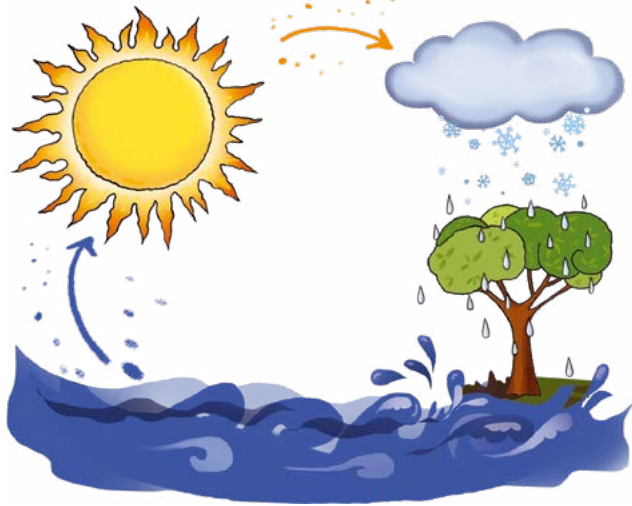

6. Գրի՛ր պայծառ արևի ու սև մութ ամպերի միջև երկխոսությունը:

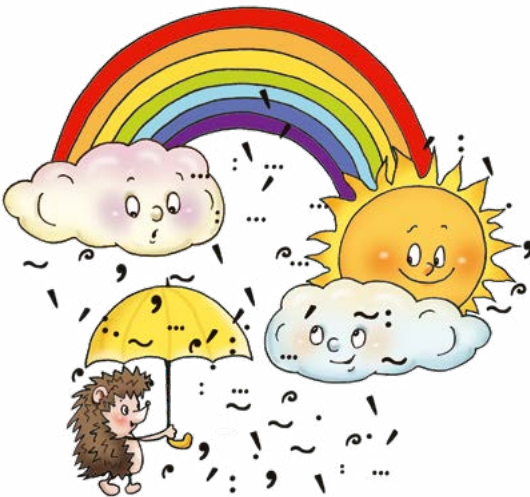

7. Ըստ նկարի՝ պատմե՛ք ջրի շրջապտույտի մասին:

8. Նկարներին համապատասխան՝ կազմիր ընդարձակ նախադասություններ և գրիր:

9. Հեռուստացույցով լսել ես, որ անձրև է գալու.

* գրիր՝ ինչպես կհագնվես և ինչ իրեր կվերցնես քեզ հետ:

10. Ըստ նկարների՝ մի պատմություն հորինե՛ք.

* մնջախաղով ներկայացրե՛ք:

11. Կազմակերպե՛ք բանավեճ՝ ըստ տրված քայլաշարի.

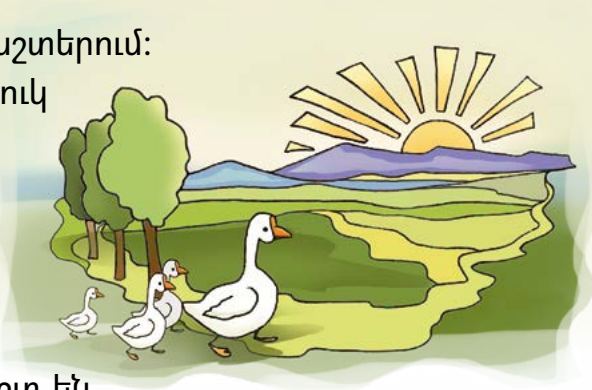
- * խմբի անդամներից յուրաքանչյուրին հանձնարարե՛ք հանդես գալ **արևի**, **անձրևի**, **քամու** կամ **ամպի** անունից,
- * յուրաքանչյուրը պետք է ներկայացնի «իր» կարևորությունն ու բարի գործերը,
- * քննարկման արդյունքները ներկայացրե՛ք պաստառի միջոցով:

ԱՌԱՎՈՏ

Ալեքսանդր Պուշկին

Բացվեց այգը արևելքում
 Շողալով,
 Գետի այն կողմ լույսերը հանգան
 Դողալով:
 Ծաղկանց վրա ցողը իջավ դաշտերում:
 Շարժվեց հոտը կանաչ, փափուկ
 Հանդերում:
 Ճամփա ընկան մեզ ու մշուշ
 Դեպ ամպեր:
 Սագերն ելան շորորալով
 Դեպ խոտեր:
 Զարթնեց գյուղը, մարդիկ դաշտ են
 Շտապում:
 Ծագեց արև, երկրին իջավ
 Խնդություն:

մեզ

զարթնել

այգ

մարդիկ

1. Ըստ բանաստեղծության՝ նկարագրիր, թե ինչպես է բացվում առավոտը գյուղում:
2. Քո կարծիքով տարվա որ եղանակն է նկարագրվում բանաստեղծության մեջ:
3. Ինչու՞ էին մարդիկ դաշտ շտապում:
4. Ինչպես կբացատրես «ծագեց արև, երկրին իջավ խնդություն» արտահայտությունը:

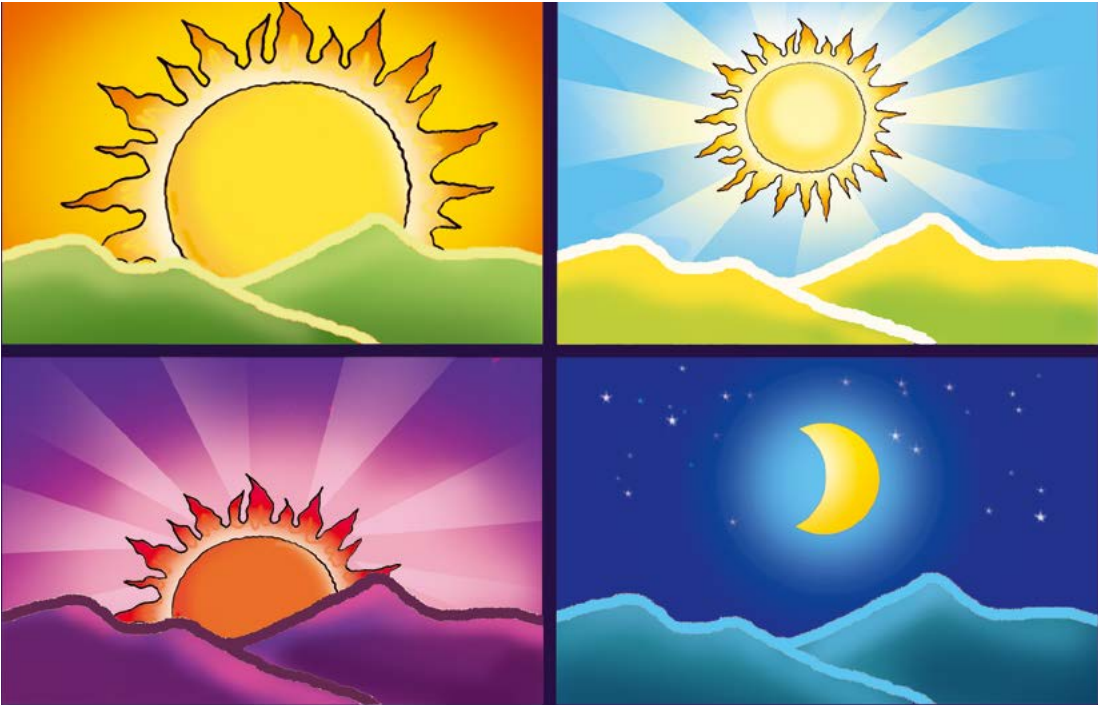
12. Օրվա ռեժիմից առանձնացրո՛ւ այն գործերը, որոնք սովորաբար կատարում ես առավոտյան և երեկոյան:

13. Պատկերացրե՛ք, որ **աքաղաղն** ու **գարթուցիչը** հանդիպել և զրուցում են այն մասին, թե ով ինչ կարող է անել:

* Կազմե՛ք երկխոսություն և դերերով ներկայացրե՛ք:

14. Դիտե՛ք օրվա պահերը նկարագրող նկարները:

- * Ըստ «առավոտ», «կեսօր», «երեկո», «գիշեր» բառերի՝ բաժանվե՛ք խմբերի.
- * հինգ րոպե ժամանակահատվածում օրվա տվյալ պահին առնչվող բառեր գրե՛ք,
- * յուրաքանչյուր խումբ ընթերցի իր գրած բառերը,
- * լրացրե՛ք բառերի շարքերը մյուս խմբի անդամների առաջարկած այլ բառերով,
- * նկարե՛ք օրվա համապատասխան պահերը, կից ներկայացրե՛ք նկարագրական տեքստ՝ ստեղծված բառահումքով,
- * կազմակերպե՛ք ցուցադրություն և ներկայացրե՛ք ձեր աշխատանքները:

Ո՞ՒՄ ՀԱՄԱՐ Է ԽՆՁՈՐԸ

Արևշար Ավագյան

- Ինչ դարձա ես վերջապես,- սաղարթի միջից ինքն իրեն հարցնում է կարմրաթուշ խնձորը:

- Իմ բերքն ու բարիքը,- շնչում է ծառը:

- Իմ բեռը,- մրմնջում է ճյուղը:

- Իմ ավարը,- փսփսում է քամին:

- Իմ կերակուրը,- ճղճղում է կաշաղակը:

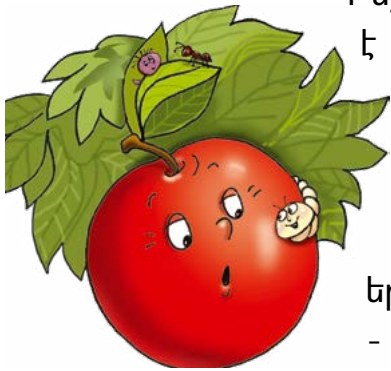
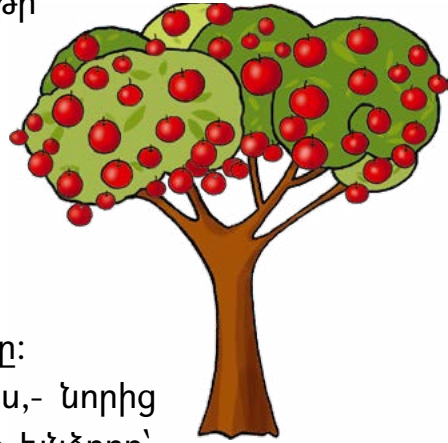
- Ինչ դարձա ես վերջապես,- նորից է հարցնում կարմրաթուշ խնձորը՝ տերևների միջից շուրջը նայելով:

- Վերև ելած իմ երագը,- ասում է հողը:

- Իմ անմահական պտուղը,- ավելացնում է երկինքը:

- Իմ գլխին կախված փորձանքը,- խոտերի միջից ձայն է տալիս մրջյունը:

- Իմ կյանքն ու կացարանը,- պատասխանում է որդը ներսից:

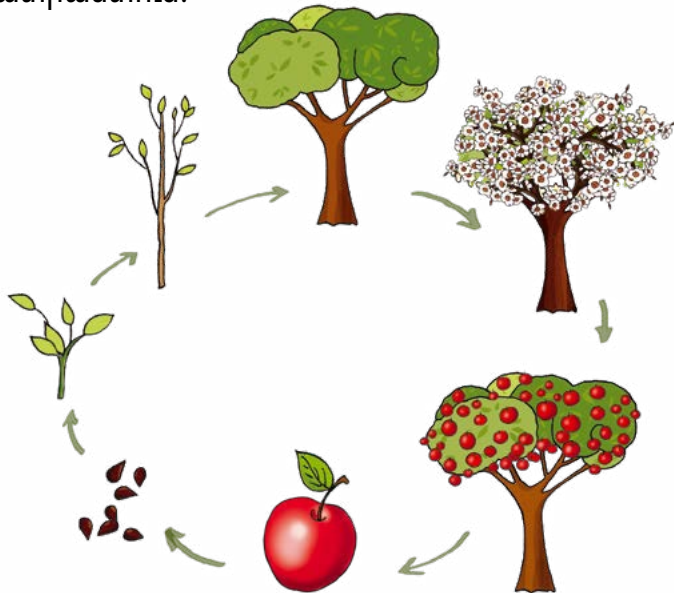

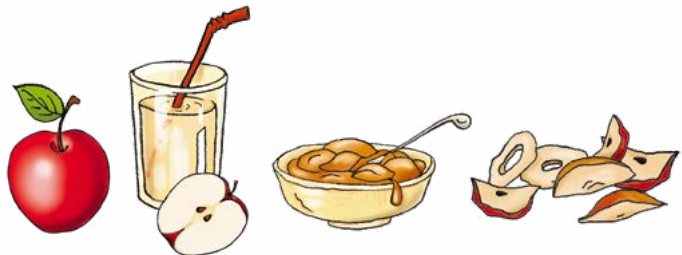
1. Ինչ հարց էր հետաքրքրում կարմրաթուշ խնձորին:
2. Ումից նա պատասխաններ ստացավ:
3. Խնձորը ստացավ իրեն հուզող հարցի պատասխանը:
4. Քո կարծիքով ինչո՞վ է խնձորը կարևոր մարդու համար:

5. Քննարկե՞ք և ներկայացրե՞ք, թե ինչպես է սերմը դառնում խնձոր:
6. Որտեղի՞ց են խնձորի սերմերը:
7. Ինչ բույսերի սերմեր գիտե՞ք, որոնցից կերակուր են պատրաստում:

8. Պատրաստիր տեղեկություն խնձորի կիրառության ձևերի և օգտակար հատկությունների մասին:

Հեղինակներ
պտուղների
մասին

9. Ասա՛ ի՞նչ ես դու՛

- * տատիկի համար
- * մայրիկի համար
- * ուսուցչի համար
- * ընկերոջ համար
- * անձանոթի համար...
- * շարունակիր հարցերի այս շարքը և պատասխանիր դրանց:

10. Քննարկե՛ք և մեկնաբանե՛ք պատմվածքից դուրս գրված «հողի համար խնձորը **վերև ելած երազ է**», իսկ «**երկնքի համար՝ անմահական պտուղ**» արտահայտությունները:

11. Վանկատիր՝ նշված բառերը.

շնջալ, մրմնջալ, փսփսալ, ճղճղալ:

- * Բացատրիր բառերը և որոշիր, թե ինչ հարցի են պատասխանում դրանք:

12. Հաշվիր՝ քանի տառ և քանի հնչյուն կա հետևյալ բառերում.

երազ, երկինք, տերև, որդ, մրջյուն:

- * Բառերն օգտագործիր նախադասությունների մեջ:

13. Մեկնաբանիր՝ որտեղ ես կարդացել այս արտահայտությունները և ի՞նչ են դրանք նշանակում՝

«Կար, չկար...»

«Ժուկով, ժամանակով...»

«Ես իմ պապից եմ լսել, նա էլ՝ իր պապից...»

«Երկնքից երեք խնձոր ընկավ...»

14. Բացատրիր՝ «Ո՞ւմ համար է խնձորը» պատմվածքի հերոսներից որո՞նք են խնձորի իրական «բարեկամները»:

ծառ

ճյուղ

քամի

հող

կաշաղակ

երկինք

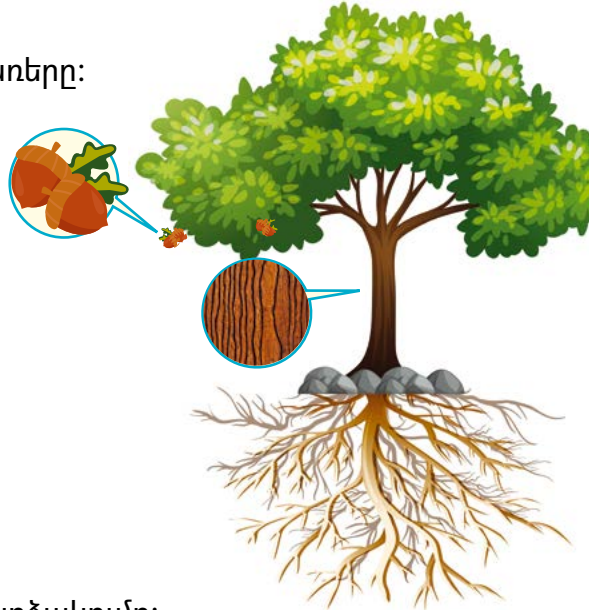
մրջյուն

որդ:

15. Գրիր անհրաժեշտ բառերը:

	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>

16. Դիտարկեք սերմի ծլարձակումը:

17. Դասասենյակում փոքրիկ արկղիկների մեջ կան դպրոցի շրջակայքի որևէ փոքր հողատարածքում սերմեր ցանք.

- * օրացույց պահեք,
- * նշեք ջրելու, հողը սնուցելու օրերը,
- * նշեք ծլարձակման առաջին օրը,
- * պարբերաբար չափեք ծլած բույսի աճի չափը,
- * նկարագրեք փոփոխությունները,
- * արդյունքների վերաբերյալ գեկույց պատրաստեք և ներկայացրեք:

ՉՈՐՍ ՑԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կոնսպրանսրին Ուշինակի

Ձմեռ էր: Արամը ձնագնդի խաղաց, սահնակով սղղաց, կարմրած տուն եկավ և ասաց հորը.

- Հայրիկ, ինչ լավ եղանակ է ձմեռը: Ես կուզեմայի, որ միշտ ձմեռ լիներ:

Հայրիկն Արամի այս ցանկությունը գրեց իր նոթատետրում:

Եկավ գարունը:

Արամը վազվզեց գույնզգույն թիթեռների հետևից, ծաղիկներ քաղեց, ուրախ-ուրախ տուն եկավ ու ասաց հորը.

- Ինչ հրաշալի եղանակ է գարունը: Ես կուզեմայի, որ միշտ գարուն լիներ:

Արամի այս ցանկությունն էլ հայրիկը գրեց իր նոթատետրում:

Եկավ ամառը: Արամը հայրիկի հետ դաշտ գնաց, հատապտուղ հավաքեց, հոտավետ խոտերի մեջ թավալվեց: Երեկոյան տուն դարձավ ու ասաց հորը.

- Ես կուզեմայի, որ ամառը վերջ չունենար:

Հայրիկն Արամի այս ցանկությունն էլ գրեց իր նոթատետրում:

Վրա հասավ աշունը: Այգում հավաքվեցին վարդագույն խնձորները, տանձերը: Արամը հիացած տուն եկավ ու ասաց հորը.

- Աշունը բոլոր եղանակներից լավն է:

Այդ ժամանակ հայրիկն իր նոթատետրը բացեց և ցույց տվեց Արամին, որ նա միևնույն բանն է ասել և՛ ծմռան, և՛ գարնան, և՛ ամռան, և՛ աշնան մասին:

1. Տարվա իր եղանակն էր սիրում Արամը:
2. Քո կարծիքով ինչո՞ւ էր հայրիկը նոթատետրում անընդհատ գրառումներ կատարում:
3. Ի՞նչ մտքեր տվեցին հայրիկի գրառումները Արամին:
4. Ըստ քեզ՝ տարվա իր եղանակն է ամենալավը:

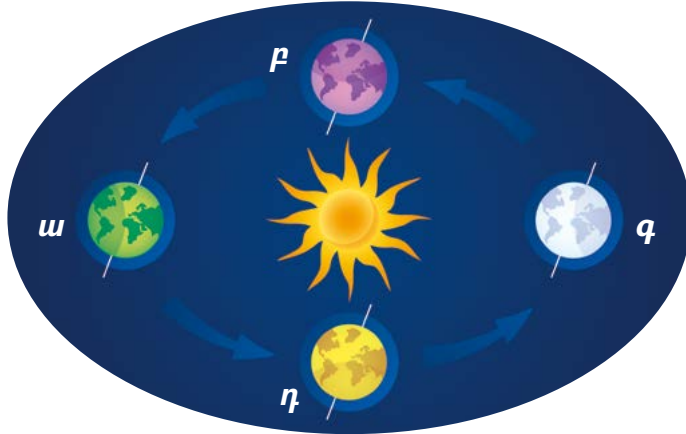

5. Ասացե՛ք յուրաքանչյուր նկարին համապատասխան տարվա եղանակը:

6. Օգտվելով պատկերից՝ բացատրե՛ք, թե տարվա ինչ եղանակ կարող է լինել կիսագնդերից յուրաքանչյուրում:

7. Քննարկե՛ք և փորձե՛ք տարվա եղանակներին ևս մեկ եղանակ ավելացնել՝ հինգերորդը:
Ինչպիսի՞ն կլինի այն ըստ ձեզ:

8. Տեքստից դուրս գրված բառերը բաժանիր բաղադրիչների.

***ձնագնդի, ծոցափայտ, գույնզգույն,
հատապտուղ, վարդագույն:***

9. Առանձին սյունակներում գրիր նշված բառերին իմաստով մոտ և իմաստով հակառակ բառեր.

գույնզգույն, հրաշալի, ուրախ, հոփավել:

10. Պատասխանիր հարցերին.

- * ի՞նչ ամսին ես ծնվել,
- * ի՞նչն է քո սիրելի եղանակը,
- * ի՞նչ եղանակին է սկսվում նոր ուսումնական տարին,

- * զրն է տարվա ամենացուրտ եղանակը,
- * զրն է տարվա ամենաշոգ եղանակը,
- * ինչ տոներ ենք նշում տարվա տարբեր եղանակներին:

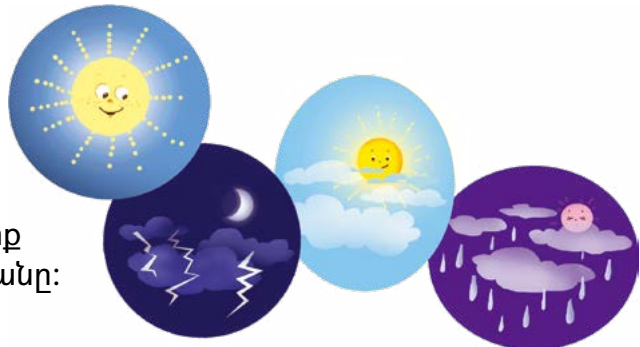
11. Աղյուսակում գտիր տարվա եղանակներին բնորոշ բառեր և դուրս գրիր:

ա	ս	ի	կ	ա	ն	ծ	ր	և	ն	կ	լ	պ	օ	գ
ս	դ	ֆ	գ	մ	լ	ն	դ	փ	ո	թ	ո	ր	ի	կ
մ	ս	տ	ա	պ	դ	ա	ֆ	ռ	տ	յ	կ	լ	մ	ա
ա	ս	դ	ֆ	ր	բ	բ	հ	յ	ի	կ	մ	լ	դ	յ
ս	դ	ո	ր	ո	տ	ու	գ	հ	ռ	տ	ո	ի	ն	ծ
ա	ս	դ	ֆ	պ	վ	ք	հ	ն	յ	կ	լ	ի	օ	ա
ա	ֆ	տ	հ	ծ	ի	ա	ծ	ա	ն	գ	հ	լ	ի	կ
տ	ե	ր	և	ա	թ	ա	փ	թ	գ	պ	հ	ա	ս	ք
ա	դ	ֆ	գ	ի	կ	լ	մ	կ	ա	ր	կ	ու	տ	ա
ղ	խ	գ	ֆ	մ	ե	գ	ս	գ	հ	յ	մ	բ	ց	ա

12. Ներկայացրեք համառոտ տեղեկություն եղանակի տեսության մասին.

- * ինչ է եղանակի տեսությունը,
- * ինչ կարևոր տեղեկություն եք ստանում եղանակի տեսությունից,
- * ո՞մ համար է հատկապես կարևոր եղանակի տեսությունը,
- * հետևո՞ւմ եք արդյոք եղանակի տեսությանը:

13. Ավարտիր նախադասությունները.

Ձմռանը դաշտերը...:

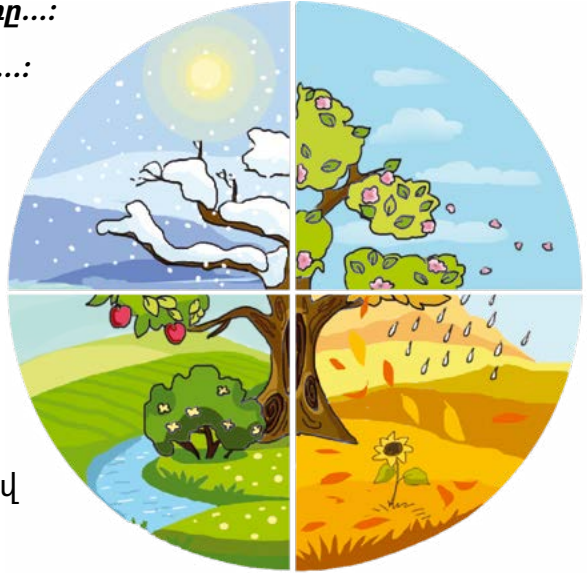
Ծառերի վրա հասունանում են...:

Սաղարթախիտ անտառը...:

Ծովափում երեխաները...:

14. Քննարկեք և ներկայացրեք ձեր կարծիքները.

- * Ինչ են զգում բույսերն ու կենդանիները տարվա տարբեր եղանակներին,
- * տարվա որ եղանակին են իրենց ավելի լավ զգում թռչունները:

15. Պատրաստեք զեկույց տարվա եղանակների կերպարներով (*Գարունը, Ամառը, Աշունը, Ձմեռը*).

- * խմբի անդամներից յուրաքանչյուրը տարվա եղանակներից մեկի անունից զեկույցում է տարվա ընթացքում իր կատարած գործերի մասին,
- * յուրաքանչյուր զեկույցից հետո խմբի անդամները հարցեր են տալիս զեկույցողին:

Հուշում՝

զեկույցների համար օգտագործեք նկարներ, լուսանկարներ, տեսաֆիլմեր և այլ նյութեր:

Հեքիաթներ
բնության
երևույթների մասին

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

1. Ներկայացրո՛ւ քո իրավունքներն ու պարտականությունները բնության մեջ

Իրավունքներ

Պարտականություններ

2. Քայլերի այս հերթականությամբ գրելու այսպիսի մի փորձ կատարիր.
 - * Գրիր բնության հր երևույթի, կենդանու կամ բույսի մասին ես ուզում պատմել:
 - * Գրիր տարբեր վերնագրեր և ընտրիր դրանցից մեկը:
 - * Գրիր վերնագրի հետ կապված որոշ հետաքրքիր գաղափարներ:
 - * Գրիր այն հարցերը, որոնց պատասխանները պետք է դեռ փնտրես պատմությունդ ավելի հետաքրքիր դարձնելու համար: Կարդա՛, հարցրո՛ւ, ուսումնասիրիր:
 - * Գրիր ամբողջական պատմությունը:

Հիշիր

Նախադասությունն արտահայտում է ամփոփ միտք և ցույց է տալիս առարկան և նրա կատարած գործողությունը:

Ծառերը զարնանը ծաղկում են:

Գեղակը քչքչալով հոսում է:

Պարզ համառոտ նախադասությունը կազմված է միայն առարկա և գործողություն ցույց տվող բառերից:

Թռչունները չվում են:

Օրերը տաքանում են:

Պարզ ընդարձակ նախադասությունը կազմված է առարկա, գործողություն ցույց տվող և այլ բառից ևս:

Թռչունները չվում են տաք երկրներ:

Օրերը կամաց-կամաց տաքանում են:

ԲԱՌԱՑԱՆԿ

այգ
անբիծ
անպայման
ավար
բարիք

արևածագից առաջ, վաղ առավոտ

գերան
գույնզգույն
դժգոհ
զարթնել
թրջվել
լիցքավորել

թալան, կողոպուտ

*այն ամենը, ինչ որ լավ է, դրական և
օգտակար*

*ծառի ճյուղերը մաքրած մեծ ծառաբուն
բազմագույն, երփներանգ*

կասկած
կացարան
հորդ
մարդիկ
մեզ
նոթատետր
շուրթ
որդ

*էլեկտրական էներգիա հաղորդել մի
բանի*

անվստահություն

*ապրելու տեղ, բնակարան
վարար*

մշուշ, մառախուղ

*գրառումների տեփր
շրթունք*

սերմ
սղդալ
վայրկյան
վերև
տախտակ
փամփշտակալ

ցանելու համար սերմացու

*հրացանի (ափրճանակի) փամփուշտի
համար գոտուն կապելու պայուսակ*

*գեփի, ծովի, լճի քարաժայռից
բաղկացած ավի*

քարափ

օգուտ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Եկե՛ք՝ տանեմ	4
Հայաստանյան խճանկար.....	4
Իմ հայրենիքը, Ս. Մուրադյան.....	10
Անուշ անուններ, Յու. Սահակյան.....	14
Քո տունը, Լ. Սարգսյան	18
Մերոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը (www.krtaditak.am) ...	21
Նյուտոնի թիկնոցը	24
ԱՄՓՈՓՈՒՄ	28
ԲԱՌԱՅԱՆԿ	29
Մի տանիքի տակ	30
Ես իմ բաժին երկինքն եմ պահում.....	30
Ամենից լավ տունը, Հովհ. Թումանյան	34
Ինչքան է կշռում մի փաթիլ ձյունը, Դ. Բլոկ	39
Ո՞րն է լավ, անգլիական հեքիաթ.....	43
Մեկ և յոթ, Ջ. Ռոդարի.....	47
Տարբեր, բայց նույնը, Ֆ. Օրսա.....	51
ԱՄՓՈՓՈՒՄ	57
ԲԱՌԱՅԱՆԿ	58
Թե ինչու...	59
Եթե ուզում ես, Ջ. Ռոդարի.....	59
Միրիկ կանաչը, Խ. Դաշտենց	63
Արտասովոր եղջերուն, Ռ. Է. Ռասայե.....	67
Ձկնիկն առվին խուտուտ տվեց, Հ. Սահյան.....	72
Անձրևը, Դ. Բիսեթ	75
Առավոտ, Ա. Պուշկին	79
Ո՞ւմ համար է խնձորը, Ա. Ավագյան.....	83
Չորս ցանկություն, Կ. Ուշինսկի.....	87
ԱՄՓՈՓՈՒՄ	92
ԲԱՌԱՅԱՆԿ	93

**Անահիտ Պետրոսի Արնաուդյան
Մարինե Ռաֆիկի Մանուկյան**

ՄԱՅՐԵՆԻ

II ս.ս

*Երաշխավորված է ՀՀ կրթության, գիտության,
մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից*

Նկարիչ՝

Նաիրա Ահարոնյան

Սրբագրիչ՝

Մարգարիտ Արիստակեսյան

Համակարգչային ձևավորումը՝

Ալվարդ Օհանջանյանի

ԷԴԻՓ ՊՐԻՆՏ

Երևան, Դ. Մայան 43

հեռ.՝ (374 10) 520 848

www.editprint.am

info@editprint.am

